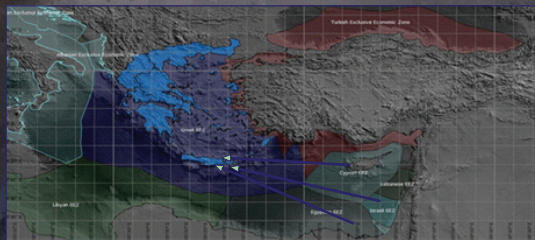

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΥΜΠΛΟΚΟ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Δρ Ιωάννης Θ. Μάζης
Καθηγητής Οικονομικής Γεωγραφίας
και Γεωπολιτικής Θεωρίας

Δρ Γεώργιος - Αλέξανδρος Σγούρος
Εκλεγείς Επίκουρος Καθηγητής
Ενεργειακής Γεωγραφίας - Χαρτογραφίας

ΕΘΝΙΚΟΝ και ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ευγενική Χορηγία

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών

Ευγενική Χορηγία των Εκδόσεων Λειμών

Φωτοστοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση
Δημιουργία εξωφύλλου:
«ΛΕΙΜΩΝ»
Νικηταρά 2, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 210-32.27.323, Fax: 210-32.24.548
e-mail: ekd.limon@gmail.com
web: www.leimon.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΜΗΔΕΝ - Η ΡΩΣΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ.....	12
2. ΙΣΡΑΗΛ - Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	20
3. ΑΙΓΥΠΤΟΣ - ΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΜΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	24
4. ΚΥΠΡΟΣ - Ο ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΔΡΩΝ.....	27
5. ΕΛΛΑΣ - Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ EAST MED	30
6. ΤΑ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ Ν/Α ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΩΣ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	33
7. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ	43
8. ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΛΙΒΥΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	63
9. ΠΡΟΤΑΣΗ: Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΚΥΠΡΟΥ-ΙΣΡΑΗΛ ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

ΕΙΚΟΝΕΣ - ΠΙΝΑΚΕΣ - ΧΑΡΤΕΣ

- Εικόνα 1. Τα παλαιορήγματα και η συσχέτιση τους με επιβεβαιωμένα κοιτάσματα στην περιοχή της ανατολικής μεσογείου σε τομή εκτεινόμενη από νοτιοδυτικά στα βορειοανατολικά, μέχρι την κύπρο διατέμνοντας τον ερατοσθένη.
- Εικόνα 3. Δημοσιευμένη σεισμική τομογραφία στην περιοχή του κοιτάσματος zohr
- Εικόνα 3a και 3b. Γεωλογικές δομές που ομοιάζουν με το κοιτάσμα zohr εντός της κυπριακής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης.
- Εικόνα 4. Η θέση της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο. (Πηγή: *Energy Press*)
- Πίνακας 1. Συμμετοχή της Ρωσίας (%) σε εισαγωγές ανά χώρα μέλος της ΕΕ
- Πίνακας 2. Εισαγωγές (της ΕΕ-28) ενεργειακών προϊόντων από την Ρωσία, 2015 (σε δις €)
- Πίνακας 3. Στοιχεία ισραηλινών κοιτασμάτων
- Πίνακας 4. Εταιρικά σχήματα δραστηριοποιούμενα εις τον εν Λιβύη τομέα των υδρογονανθράκων (2019)
- Χάρτης 1. Κύριοι εισαγωγείς πετρελαίου εκτός Ευρώπης. 1^ο εξάμηνο 2019
- Χάρτης 2. Κύριοι εισαγωγείς φυσικού αερίου εκτός Ευρώπης. 1^ο εξάμηνο 2019
- Χάρτης 3. Βυθοτεμάχια εκχωρηθέντα στην ENERGEAN εντός της Ισραηλινής ΑΟΖ.
- Χάρτης 4. Αίγυπτος: Εκχωρήσεις και Άδειες εκμεταλλεύσεως

- Χάρτης 5. Γενική άποψη της λεκάνης της Ανατολικής Μεσογείου. Η TGS έχει καλύψει την περιοχή με 16,000 χλμ μη αποκλειστικών σεισμικών ερευνών. Στο χάρτη απεικονίζονται επίσης τα βαθειά ρήγματα (παλαιο-ρήγματα) που είναι το βασικό στοιχείο δημιουργίας των Μεσοζωικών και Καινοζωικών πετρελαϊκών συστημάτων της Ανατολικής Μεσογείου. (Από TGS NOPEC, 2005)
- Χάρτης 6: Ι. Θ. Μάξης: Γεωπολιτικοί άξονες της Μεσογείου – Η γραμμή Ρότερνταμ – Ανατολικής Μεσογείου / Μέσης Ανατολής
- Χάρτης 7: Ζώνη αγγλοσαξονικού ενδιαφέροντος επιρροής μεταξύ 36ου και 32ου παραλλήλου στο εσωτερικό του οποίου δύναται να αναπτυχθεί ασφαλώς ο άξονας μεταφοράς υδρογονανθράκων Ισραήλ-Κύπρου-Κρήτης
- Χάρτης 8. Η ενεργειακή θέση της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο. (Πηγή: ENERGY PRESS)
- Χάρτης 9. Εγκαταστάσεις εξορύξεως, μεταφοράς, διυλίσεως και αποθηκεύσεως πετρελαίου. Αντιπαράβολή μετά των εν Λιβύη πεδίων των μαχών.
- Χάρτης 10. Συνολική απεικόνιση των εν λειτουργία ή προτεινομένων εν Λιβύη εγκαταστάσεων πετρελαίου και φυσικού αερίου.
- Χάρτης 11. Υποθαλάσσιοι αγωγοί φυσικού αερίου εκ Βορείου Αφρικής
- Χάρτης 12. Το άκυρο Τουρκολιβνικό Σύμφωνο και οι επιχειρούμενες από την Τουρκία να επιβληθούν ΑΟΖ Τουρκίας-Λιβύης
- Χάρτης 13. Διαδρομή αγωγών NORDSTEAM και NORDSTREAM II
- Χάρτης 14. Ευρωπαϊκό Δίκτυο του Αγωγού NORDSTREAM (και δυνητικά του II)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως έχουμε ήδη δημοσιεύσει στο παρελθόν¹ η φάση κατασκευής των ενεργειακών οδεύσεων διασύνδεσης Ισραήλ – Κύπρου – Ελλάδας αλλά και η έναρξη των σεισμικών ερευνών στην περιοχή νοτίως της Κρήτης δύναται να ορίσει χρονικώς και γεωγραφικώς μια περίοδο εντονότερων τριβών με την γείτονα Τουρκία. Εις επίρρωσιν των ανωτέρω, η πρόσφατη παράνομη αλλά και αδιευκρινίστου, τυπικώς, νομικής υποστάσεως «συμφωνία» μεταξύ Λιβύης – Τουρκίας, υπογράφεται και «επικυρούται» σε μία περίοδο χαρακτηριζομένη από τα κάτωθι χρονικά στιγμιότυπα (τα κυριότερα):

Μάιος 2018: Η Exxon Mobil ολοκληρώνει τις προκαταρκτικές μελέτες για γεώτρηση στο βυθοτεμάχιο 10 της Κυπριακής Δημοκρατίας

Οκτώβριος 2018: Έναρξη σεισμικών ερευνών από το τουρκικό σειсмоγραφικό πλοίο BARBAROS

Νοέμβριος 2018: Το γεωτρώπανο Stena Icemax ξεκινά γεώτρηση στο βυθοτεμάχιο 10 της Κυπριακής Δημοκρατίας για λογαριασμό της EXXON MOBIL.

Απρίλιος 2019: Με επίσημη επιστολή της στην Κυπριακή Δημοκρατία, η ExxonMobil επισημοποίησε τα δεδομένα για το κοίτασμα «Γλαύκος» με την ανακάλυψη των 5 έως 8 τρισεκατομμυρίων κυβικών ποδών, ενώ επιβεβαίωσε και το γεγονός ότι θα πραγματοποιήσει επιβεβαιωτική γεώτρηση.

1. **Πρώτον:** Mazis I, Sgouros G. Cable and pipeline corridors under the legal framework of UNCLOS and the Energy Treaty. Geopolitical considerations at the Eastern Mediterranean Sea. Regional Science Inquiry. 2017;IX(1), **Δεύτερον:** Mazis I, Sgouros G. Geographical Distribution of Methane Hydrates and International Geopolitics of Energy: Resources in the Eastern Mediterranean. Civitas Gentium. 2013;3(1):101-08. και **Τρίτον:** Mazis I, Sgouros G. Geopolitics of Energy in the Kastellorizo-Cyprus Middle East Complex, Based on Existing Geophysical and Geological Indications of Hydrocarbon Deposits. Civitas Gentium. 2013;3(1):73-99.

Σεπτέμβριος 2019: Η διαδικασία αδειοδότησεως σεισμικών ερευνών στην περιοχή του Ιονίου και της Κρήτης από την Ελληνική Βουλή ολοκληρώνεται.

Οκτώβριος 2019: Το γεωτρητικό πλοίο Yavuz ενεργεί, παρά τα τεχνικά προβλήματα που συνήντησε, εργασίες εντός του βυθοτεμαχίου 7, ανήκοντος στην κυπριακή ΑΟΖ.

Δεκέμβριος 2019: Η Τουρκία καταθέτει συντεταγμένες υφαλοκρηπίδας με τη Λιβύη στον ΟΗΕ.

Δεκέμβριος 2019: Η Ελλάδα βιαζομένη από την δυναμική των τουρκικών προσπαθειών δημιουργίας παρανόμων τετελεσμένων προχωρά σε συναντήσεις με την Αίγυπτο και την Ιταλία για τον καθορισμό της ΑΟΖ αντιδρώντας στη συμφωνία Τουρκίας - Λιβύης. (Δεν έχει εισέτι πρωτοκολληθεί, αλλά αναμένεται η πρωτοκόλλησή του, μάλλον περί τον μήνα Μάρτιο 2020).

Ιανουάριος 2020: Η Τριμερής Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ υπογράφουν το σύμφωνο συνεργασίας για την κατασκευή του αγωγού East Med.

Από τα παραπάνω καταγεγραμμένα γεγονότα είναι προφανές ότι μέσα σε ένα διάστημα 21ός μηνών επεχειρήθη η κλιμάκωση της εντάσεως στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Διάστημα, κατά την διάρκεια του οποίου, η Τουρκία εισέβαλε στην ζώνη 120 χλμ μεταξύ Ταλ αλ Αμπιάντ - Ρας αλ Άιν της Συρίας, κατέλαβε συριακά εδάφη υπό την προστασία, στήριξη και ανοχή της Ρωσίας, επιχείρησε παράνομες γεωτρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο, κατάθεσε στον ΟΗΕ μία παράνομη αλλά επικίνδυνη συμφωνία (τη λέξη «επικίνδυνη» θα την εξηγήσουμε σε επόμενο κεφάλαιο) με την κυβέρνηση της Τριπόλεως της Λιβύης, σκοπούσα στον καθορισμό της μεταξύ των υφαλοκρηπίδας, ανεμείχθη με αποστολή τούρκων αξιωματικών των μυστικών υπηρεσιών της, με αποστολή μισθοφόρων ισλαμιστών μαχητών τρομοκρατικών ομάδων από την Συρία, με αποστολή όπλων και πυρομαχικών και βαρέως οπλισμού στις δυνάμεις των ισλαμιστών μισθοφόρων του κου Σαρατζ, παραβαίνοντας και την συμφωνία εκχειρίδας της προσφάτου «επιλεκτικώς συνεθημένης συναντήσεως του Βερολίνου» αλλά και το εμπάργκο το ορισθέν από την 1995/2011 απόφαση του ΣΑ του ΟΗΕ με την αποστολή τακτικών στρατευμάτων στη Λιβύη για την υποστήριξη της κυβερνήσεως της Τριπόλεως. Έχοντας να

αντιμετωπίσει μόνον μία, σαφώς, βερμπαλιστική αντίδραση της Ε.Ε., την αμφιλεγόμενη διπλωματική αντίδραση του αμερικανικού ΥΠΕΞ, την αδυναμία του Κογκρέσου να επιβάλει τις αποφασισθείσες από αυτό κυρώσεις και με μόνη έμπρακτο αντίδραση αυτήν της Γαλλίας, αυτή η χρονική περίοδος καταδεικνύει μόνον την αρχή των επερχομένων «θερμών εξελίξεων» εκτός και εάν η Αθήνα αποφασίσει να καμφθεί από τον έκδηλο και έμπρακτο τουρκικό αναθεωρητισμό και συρθεί σε μια διαδικασία «διαπραγματεύσεως διαμοιρασμού των ματιών της» με την Τουρκία. Μια τέτοια τάση καλλιεργείται από συγκεκριμένους κύκλους πανεπιστημιακών και πολιτικών δήθεν «σοσιαλ-φιλελευθέρων» (!) κατευθύνσεως υπό την νομιμιστική αμφίεση μιας περιέργου, αορίστου νομικώς και νεφελώδους πολιτικώς, «Χάγης». Μιάς «Χάγης» όπου κάποιοι ακαδημαϊκοί και πολιτικοί μας, εν ήδη partito transversale (εγκαρσίου κόμματος) με την συμπαράσταση γνωστής ΜΚΟ χρηματοδοτούμενης επισήμως από γνωστό «διεθνή φιλόanthρωπο», πρώην συνεργάτη των κατοχικών εθνικοσοσιαλιστικών δυνάμεων της Ουγγαρίας εναντίον των ουγγροεβραίων συμπατριωτών του, μας συμβουλεύουν να πάμε μεν με μόνο θέμα τον ορισμό της ΑΟΖ και της Υφαλοκρηπίδος, ...*αφού όμως λύσομε όλα τα άλλα διμερή προβλήματα με... διαπραγματεύση με την Άγκυρα!*²

Άλλοι πάλιν, επισείουν τον «κίνδυνο πολέμου» προκρίνοντας την ίδια λύση της ανωτέρω μορφής «Χάγης», «Ελληνικού εξαιρετισμού»³ «ειδικών συνθηκών στο Αιγαίο»⁴ και πολιτικών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία»⁵ Εις την αντίθετη πλευρά συμπερασμάτων όμως μας οδηγούν τα γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα εντός των τελευταίων είκοσιενός μηνών. Κατά την περίοδο αυτήν, παρατηρείται υψηλή συχνότητα γεγονότων και συνδεομένων χρονικών στιγμών καταγραφής των, που καθιστούν ευκρινέστερες τις υλοποιούμενες, και όχι απλώς φραστικές, αναθεωρητικές ενέργειες της Άγκυρας. Αναγιγνώσκεται και πάλιν λοιπόν η γεωστρατηγική σπουδή της γείτονος να προκαλεί παράλληλες πολλαπλές εστίες ανοικτών μετώπων και δηλούσα ευθέ-

2. Χρήστος Ροζάκης, 24/01/2020, Σκάι με τους κ.κ. Ε. Αντωνοπούλου και Δ. Οικονόμου. (11:00-14:00.)

3. <https://www.tovima.gr/2019/08/14/opinions/to-telos-tou-elliniku-eksairitismou/>

4. <http://www.tovimatisaigialeias.gr/3204-kymata-feygoun-xorika-ydata-aigaiou-panagiotis-ioakeimidis>

5. <https://slpress.gr/idees/giati-stin-agkyra-agapoyn-ton-kathigiti-ioakeimidi/>

ως τις υποτιθέμενες δυνατότητες της «θερμής αποφασιστικότητός της έναντι της Ελλάδος». Συνεπώς, οι προθέσεις της Τουρκικής ηγεσίας για το βραχυπρόθεσμο μέλλον θεωρούνται από τους γράφοντες ως «άκρως αποσταθεροποιητικές» και μάλιστα βραχυπρόθεσμως.

Στην προσπάθεια κατανοήσεως αυτών των κλιμακουμένων ενεργειών είναι αναγκαίο να προβούμε σε σύντομη ιστορική περιγραφή και διασύνδεση των χρονικών σταθμών με τους λόγους που συνηγορούν για την υπογραφή της, όντως, ιστορικής ενεργειακής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ για την κατασκευή του, αγωγού EastMed, παρά τις όποιες δυσκολίες παρουσιάζονται στην υλοποίηση του από τεχνικής απόψεως.

Κατά την ιδική μας κρίση, προς την κατεύθυνση υλοποίησης του αγωγού EastMed συνηγορούν τα κατωτέρω δεδομένα⁶:

- Διασύνδεση συγκαιρινής πραγματικότητας με τα παγκοίως και διαχρονικώς αναγνωρισμένα κληροδοτήματα της γεωπολιτικής, αλλά και με τις τρέχουσες γεωστρατηγικές προτεραιότητες των Μεγάλων Δυνάμεων (π.χ. αμερικανική υψηλή στρατηγική επί του αναχωματικού δακτυλίου του Sprkman, ανταγωνιστική προς την γερμανική ενεργειακή στρατηγική).
- Η διεθνώς παραδεκτή άποψη ότι οι προβλέψεις για το δυναμικό των κοιτασμάτων της Ανατολικής Μεσογείου είναι οι πλέον συντηρητικές, στοιχείο που υποστηρίζονται από καιρόν εις καιρόν από τους πλέον επίσημους διαύλους των εμπλεκομένων εταιρειών-κολοσσών, τουλάχιστον μέχρις ότου πραγματοποιηθούν ερευνητικές γεωτρήσεις που να επιβεβαιώνουν τα ανωτέρω.
- Το γεγονός ότι τον Φεβρουάριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το κείμενο της Διακυβερνητικής Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδος, Κύπρου, Ισραήλ και Ιταλίας για την υποστήριξη υλοποίησης του έργου.
- Τον Ιούνιο του 2018 και το Σεπτέμβριο του 2019 έλαβαν χώρα εκταμιεύσεις κονδυλίων για την υποστήριξη του έργου μέσω των PCI (Projects of Common Interest) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Αναγκαιότητα προσεγγίσεως του Ισραήλ και της Αιγύπτου και

6. Όπως κωδικοποίησαν τις κατά καιρούς διατυπωθείσες θέσεις μας οι Δρες Μ. Τρούλης, Μ. Σαρλής και Ξ. Δωματιώτη και τους ευχαριστούμε γι αυτό.

ουσιαστικοποιήσεως όπως και στρατηγικής νοηματοδοτήσεως της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέβιντ του 1979, με σαφές πρόταγμα την αντιμετώπιση του τουρκικού ηγεμονισμού. Εντός αυτού του πλαισίου, οι περιφερειακοί ορθολογικοί δρώντες των τριμερών συνεργατικών σχημάτων καθίστανται ικανότεροι και αποτελεσματικότεροι αναφορικώς με την ανάληψη του βάρους του επενδυτικού κόστους οιασδήποτε επιχειρηματικής δράσεως στον ενεργειακό χώρο της Α. Μεσογείου.

- Το εντός του ιδίου πλαισίου εντασσόμενο ζήτημα της κατασκευής τερματικού σταθμού ή της χρήσης των αντίστοιχων αιγυπτιακών εγκαταστάσεων, ενόσω η τεχνολογία του LNG κρίνεται ακόμη ανεπαρκώς αναπτυγμένη και η ΕΕ επιμένει στην προώθηση σταθερών δομών μεταφοράς φυσικού αερίου.
- Επιστολή του Ιταλού Υπουργού Οικονομικής Ανάπτυξης (αρμοδίου για θέματα ενέργειας) Στέφανο Πατουανέλι προς τον Έλληνα Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κωστή Χατζηδάκη, μέσω της οποίας εκφράζεται η στήριξη της Ιταλίας στην κατασκευή του αγωγού η οποία, παρά την ισορροπιστική τάση της Ρώμης αποδεικνύει ότι ακόμη και οι έχοντες αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα στις σχέσεις τους μεταξύ του «Τριγώνου» και της Τουρκίας θεωρούν πιθανότατη την υλοποίηση του εγχειρήματος.
- Η μελέτη τεχνικών χαρακτηριστικών προηγούμενων αντίστοιχων αγωγών (Medgas, Αλγερία-Ισπανία ή/και Galsi, Αλγερία-Ιταλία).
- Το ότι μια επιτυχής αρχική λειτουργία αναμένεται να προσελκύσει επιπλέον παραγωγούς (Αίγυπτος), ενώ οι έρευνες δεν έχουν κριθεί ακόμη περατωθείσες εντός των ΑΟΖ της Κύπρου και του Ισραήλ. Παράλληλα, το δυναμικό του ελλαδικού χώρου δύναται και αυτό να στηρίξει τη βιωσιμότητα του έργου στο εγγύς μέλλον.
- Και τελικώς ότι η Τουρκία ακροβατεί ενοχλούσα την ισορροπία όλων των ανταγωνιζομένων εθνικών δρώντων στο γεωπολιτικό Σύμπλοκο ανακατανομής ισχύος Κύπρου-Συρίας-Λιβύης.

1. ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΜΗΛΕΝ - Η ΡΩΣΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Οι -ρωσικής προελεύσεως και προκλήσεως- ενεργειακές κρίσεις, πριν και κατά το 2009, μέσω των χειρισμών της αναφορικώς με την προμήθεια φυσικού αερίου, δεν άφησαν και πολλά περιθώρια στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρά να προχωρήσουν σε μελέτες αξιολόγησης και ποσοτικοποιήσεως του κινδύνου ελλείψεως παροχής ενέργειας εάν η Ρωσία, ο μεγαλύτερος προμηθευτής φυσικού αερίου της Ευρώπης (Πίνακας 1), και δη των βορείων Χωρών, αποφασίσει να προβεί σε γεωστρατηγικό ενεργειακό εκβιασμό. (Βλ. Χάρτες 1 και 2 κατωτέρω)

Πίνακας 1. Συμμετοχή της Ρωσίας (%) σε εισαγωγές ανά χώρα μέλος της ΕΕ,
(1ο εξάμηνο 2019)

Χώρα	Προϊόντα Πετρελαίου	Φυσικό Αέριο
Βέλγιο	25-50	0-25
Βουλγαρία	50-75	75-100
Τσεχία	25-50	75-100
Δανία	0-25	0-25
Γερμανία	25-50	50-75
Εσθονία	75-100	75-100
Ιρλανδία	0-25	0-25
Ελλάς	0-25	50-75
Ισπανία	0-25	0-25
Γαλλία	0-25	25-50
Κροατία	0-25	0-25
Ιταλία	0-25	25-50
Κύπρος	0-25	0-25
Λετονία	0-25	75-100
Λιθουανία	75-100	50-75
Λουξεμβούργο	0-25	0-25
Ουγγαρία	50-75	75-100
Μάλτα	0-25	0-25
Ολλανδία	25-50	25-50
Αυστρία	0-25	75-100
Πολωνία	50-75	50-75
Πορτογαλία	0-25	0-25
Ρουμανία	25-50	75-100
Σλοβενία	0-25	75-100
Σλοβακία	75-100	75-100
Φινλανδία	75-100	75-100
Σουηδία	25-50	25-50
Αγγλία	0-25	0-25

Σχόλια στον Πίνακα: Η ενεργειακή εξάρτηση των Ευρωπαϊκών Κρατών. Με κόκκινο χρώμα σημειώνεται η εξάρτηση που ξεπερνά το 50% καλύψεως εγχωρίων αναγκών από προϊόντα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αναφορικός με την Ελλάδα, οι τρέχουσες ενεργειακές της ανάγκες ανέρχονται σε ποσοστό εξαρτήσεως της τάξεως του 71% (συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας και άλλων τρίτων χωρών)

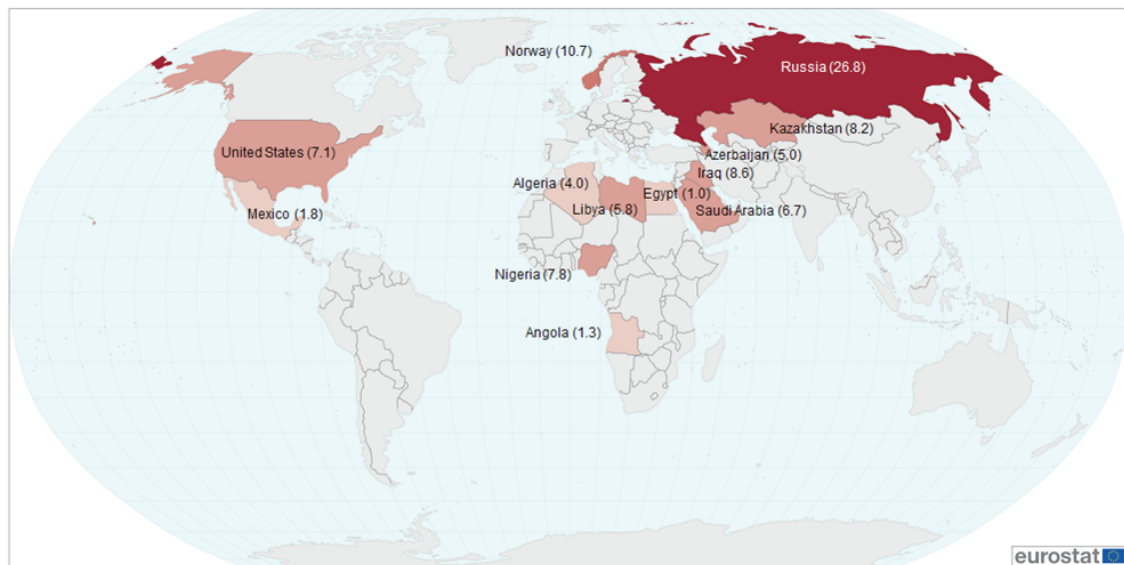
Εντός αυτού του ευρέως πλαισίου της Ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής, το 2013 - 2014 δημοσιεύθηκαν τα αποτελέσματα των μελετών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, με βάση 2 ρεαλιστικά σενάρια: Το πρώτο αφορούσε στην ολική διακοπή εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία και το δεύτερο στην διακοπή ροής φυσικού αερίου από την όδευση του αγωγού του διασχίζοντος την Ουκρανία. Στη συγκεκριμένη μελέτη συμμετείχαν 38 χώρες συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδος. Κατά τη γνώμη των συγγραφέων, τα αποτελέσματα των μελετών αυτών αποτέλεσαν το μοχλό αναπτύξεως των κοιτασμάτων της Ανατολικής Μεσογείου με βάση τις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Η οιαδήποτε διακοπή ροής φυσικού αερίου από τη Ρωσία θα οδηγούσε σε ανεπάρκεια τροφοδοσίας της ΕΕ εντός ενός εξαμήνου.
- Κατεδείχθη η ανεπάρκεια των σχετικών υποδομών και η ανάγκη δημιουργίας νέων [βλ. Εικ. 1] ειδικά στην περιοχή της Ν/Α Ευρώπης
- Οδήγησε στη δημιουργία του μηχανισμού χρηματοδοτήσεως για όλα τα ενεργειακά έργα τα πραγματοποιούμενα κατά την παρούσα συγκυρία στη Γηραιά Ήπειρο και ειδικά σε επίπεδο πραγματοποιήσεως μελετών σκοπιμότητας αλλά και pre-FEED⁷ μελετών για όλα τα σχεδιαζόμενα ενεργειακά έργα στο γεωπολιτικό Σύμπλοκο της Ανατολικής μεσογείου, όπως: Α. EUROASIA Interconnector, Β. East Med Pipeline.

7. FEED: (F)ront (E)nd (E)ngineering (D)esign

Χάρτης 1. Κύριοι εισαγωγείς πετρελαίου εκτός Ευρώπης. 1ο εξάμηνο 2019

Main extra-EU partners for imports of petroleum, first semester 2019
(shares %)

Share by partner

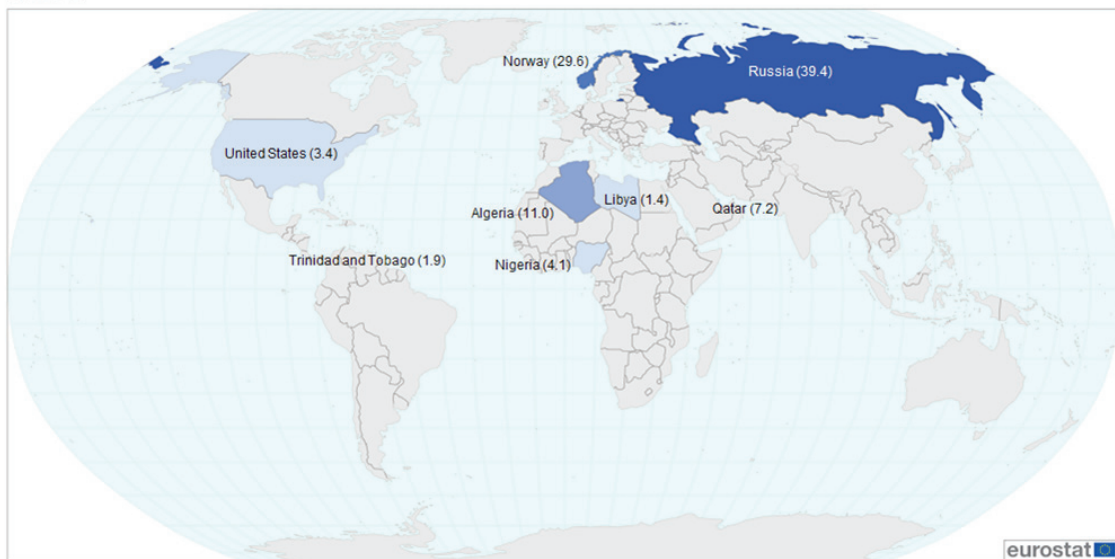

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 11/2019

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the European Union

Χάρτης 2. Κύριοι εισαγωγείς φυσικού αερίου εκτός Ευρώπης. 1ο εξάμηνο 2019

Main extra-EU partner for imports of natural gas, first semester 2019
(shares %)

Share by partner

< 10	>= 30
10 - < 20	Data not available
20 - < 30	

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 11/2019

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the European Union

- Κατεδείχθη η αναγκαιότητα της συνέργειας των χωρών της Ευρώπης, είτε μεταξύ των είτε με τις διασυνδεδεμένες και συνορεύουσες χώρες, μεταξύ αυτών και του Ισραήλ, για την επίτευξη της ενεργειακής των αυταρκείας και ασφαλείας.

Πίνακας 2. Εισαγωγές (της ΕΕ-28)
ενεργειακών προϊόντων από την Ρωσία, 2015 (σε δις €).

Energy products	2015	2016	2017	2018	Πρώτο Εξάμηνο 2019
Πετρελαιοειδή από συμπηκνώματα φυσικού αερίου	0.4	0.3	0.2	0.2	0.2
Πετρελαιοειδή και παράγωγα λιθάνθρακα	51.3	45.7	56.8	64.5	29.4
Υδροποιημένο φυσικό αέριο	0.1	0.0	0.0	1.1	1.2
Φυσικό αέριο σε αέρια μορφή	26.1	20.5	23.6	29.7	13.3
Κάρβουνο	3.7	3.2	5.4	6.3	2.7
Λιγνίτης	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Τύρφη	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΚΟΚ (Ημίκαυστος Άνθρακας)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Σύνολο	81.7	69.8	86.3	102.2	47.1

Πηγή: Eurostat (Comext) και εκτιμήσεις Eurostat

Οι παραπάνω πίνακες αναδεικνύουν την ανισορροπία της κατανομής ενεργειακών διαθεσίμων που καταλήγουν στην Ευρωπαϊκή αγορά με 1) την Ρωσία να είναι κατά την παρούσα συγκυρία - και λόγω γεωγραφικής θέσεως - κυρίαρχος στο ενεργειακό παίγνιο 2) την μηδενική μέχρι στιγμής εισροή ενεργειακών διαθεσίμων από το χώρο της Ανατολικής Μεσογείου αλλά και 3) την δημιουργία ευλόγων ερωτημάτων οι απαντήσεις εις στα οποία δίδουν τον τόνο των κατευθύνσεων της ακολουθούμενης ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής.

Επισημαίνουμε επίσης το μή διαφαινόμενο στους πίνακες της EUROSTAT δεδομένο ότι: η ανάπτυξη της ηλεκτροκινήσεως στα επιβατικά οχήματα και η σταδιακή εφαρμογή της στην ΕΕ από το 2025 όμως, και εντεύθεν, αλλά και μέχρι την αναμενόμενη ολοκλήρωση της, περί το 2030, θα μειώσει σημαντικά τη χρήση πετρελαιοειδών και θα υποβαθμίζει την επιρροή της Ρωσίας στον ενεργειακό χώρο της Ευρώπης οδη-

γώντας σε υφισιακές πιέσεις την Ρωσική οικονομία. Κατά συνέπεια θα μειώσει την γεωστρατηγική της προβολή ισχύος προς στην Δύση, οδηγώντας την σε στενότερη σχέση με την Άγκυρα και σε προσπάθεια χρησιμοποίησής της στις περιοχές, της Λιβύης της Τυνησίας και της Αλγερίας, εξαγωγούς χώρες φυσικού αερίου προς την Ευρώπη. Άρα η Ρωσοτουρκική σχέση θα εμβαθυνθεί έτι περισσότερο, ιδιαιτέρως με δεδομένο τον ρωσικό εκβιασμό της Τουρκίας στις συροκουρδικές περιοχές της Ροζάβα (Tal Ampiant-Ras Al Aïn) του Αφρίν και του Ιντλίμπ. Η Τουρκία δεν μπορεί να ανθέξει την προβολή της ισχύος της στις περιοχές αυτές, άνευ της ρωσικής, ιρανικής και συριακής ελεγχόμενης υποστηρίξεως. Το σχήμα αυτό όμως ενισχύει και πάλιν όλους τους εχθρούς των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο και αναγκαστικώς στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Μέσης και Ευρύτερης Μέσης Ανατολής.

Με βάση τα ανωτέρω, τα κάτωθι συμπεράσματα προκύπτουν αβιάστως:

A. Η ανάπτυξη της αγοράς της Ανατολικής Μεσογείου ενεργοποιεί αναγκαστικά νέους ενεργειακούς παίκτες όπως το Ισραήλ, την Αίγυπτο, την Κύπρο και, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος της τάξεως των 10 ετών, και την Ελλάδα, αφενός μὲν ως διαμετακομιστικό κόμβο αλλά και αφετέρου ως παραγωγική δύναμη.

B. Η Τουρκία δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διανομή ή παραγωγή ενεργειακών διαθεσίμων που καταλήγουν στην ευρωπαϊκή αγορά. Αυτό και μόνον το γεγονός θα έπρεπε να οδηγήσει την ισλαμιστική αδελφομουσουλμανική Κυβέρνηση της Αγκύρας στην επιλογή ειρηνικών πολιτικών και ανοικτών διαύλων συνεργασίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πολιτικού και νομικού πολιτισμού. Τουναντίον, μη αντιλαμβανομένη αυτού του είδους την πολιτική οδηγείται σε αναθεωρητικές συμπεριφορές στην Ανατολική και Νότια Μεσόγειο.

Γ. Η ανάπτυξη ενεργειακών οδεύσεων (ενεργειακών καλωδίων ή αγωγών φυσικού αερίου) στην Ανατολική Μεσόγειο αποτελεί μονόδρομο για την Ευρώπη και την κάλυψη των αυξανόμενων ενεργειακών αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο την επόμενη δεκαετία. Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA), προβλέπει κατά την προσεχή πενταετία την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης φυσικού αερίου κατά 1,6% ετησίως μέχρι το 2022, αναθεωρώντας ανοδικώς την πρόβλεψη του 1,5% του προηγούμενου έτους. Αυτό σημαίνει ότι η

ετήσια παγκόσμια κατανάλωση φυσικού αερίου θα φτάσει σχεδόν τα 4.000 bcm μέχρι το 2022, από τα 3.630 bcm το 2016. Σχεδόν το 90% της αναμενόμενης αύξησης της ζήτησης προέρχεται από αναπτυσσόμενες οικονομίες με επικεφαλής την Κίνα. Οι πλούσιες σε πόρους χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής έχουν, επίσης, μεγάλη ζήτηση για το τοπικά παραγόμενο φυσικό αέριο. Η Μέση Ανατολή αναμένεται να σημειώσει σχετικώς υψηλή αύξηση της καταναλώσεως φυσικού αερίου κατά 2,4% ετησίως μέχρι το 2022, σε περίπου 540 bcm, η οποία αναμένεται να καλυφθεί από την αύξηση της εγχωρίας παραγωγής.⁸

Δ. Η Ρωσία θα επιδιώξει την παρουσία της στην Ανατολική Μεσόγειο, είτε με συμμετοχές στην παραγωγή είτε με κοινοπραξίες εκμεταλλεύσεως ενεργειακών διαθεσίμων μέσω τρίτων χωρών αλλά και την τροφοδοσία της ασιατικής αγοράς ως αντίβαρο στη διαφαινόμενη μείωση των επιρροών της στον ευρωπαϊκό χώρο. Για την υλοποίηση αυτής της ενεργειακής στρατηγικής της έχει και πάλιν ανάγκη την Τουρκία, επαμφοτερίζουσα νατοϊκή χώρα την οποία προωθεί συνεχώς ως «πολιορκητικό κριό» εισβολής στα δυτικά πολιτικά fora σχεδιασμού και ιδιαιτέρως στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Η διστακτικότητα των κυρίων βιομηχανικών χωρών της ΕΕ και του ΝΑΤΟ να ανατρέψουν τις σχέσεις τους με την τουρκική αγορά αλλά και η «προσωπική πολιτική» του Προέδρου Τράμπ και του Λευκού Οίκου η οποία τον οδηγεί στην προστασία της Άγκυρας από τις βουλήσεις του Κογκρέσου, εξυπηρετεί απολύτως τις ρωσικές βλέψεις. Η συνέχιση αυτής της πολιτικής του αμερικανού προέδρου θα αναδιαμορφώσει απολύτως την περιοχή εις βάρος των ελληνικών ζητημάτων ασφαλείας και εδαφικής κυριαρχίας. Ανατροπή αυτής της καταστάσεως απαιτεί η Αθήνα να αντιληφθεί την αναγκαιότητα της πειστικής αποτροπής η οποία θα εκφραστεί με τρεις τρόπους: α) άμεση ανακήρυξη της ΑΟΖ σε όλη την ελληνική θαλάσσια επικράτεια β) άμεση άσκηση του μονομερούς κυριαρχικού της δικαιώματος στα 12 ναυτικά μίλια 3) σταθερή αμυντική παρουσία στο σύμπλεγμα του Καστελόριζου και της περιοχής του Τουρκοκλιβυκού Συμφώνου και παραλλήλως να προβεί σε στενότατη διασύνδεση της Ελλάδος με την Γαλλία και το Ισραήλ σε παραγωγικό-οικονομικό επίπεδο και κυρίως σε αυτό της Εθνικής Αμυντι-

8. Πρβλ. ΙΕΑ και <https://www.energia.gr/article/150840/meleth-iene-me-thema-thn-promhtheia-fysikoy-aerioy-sth-na-eyroph-kai-o-vasikos-rolos-toy-Ing->

κής Βιομηχανίας με παράλληλη ανάπτυξη εξοπλιστικών προγραμμάτων υψηλής αποδόσεως με τις συγκεκριμένες χώρες.

Ε. Η αναγκαιότητα ανακηρύξεως ΑΟΖ από την Ελληνική κυβέρνηση είναι μονόδρομος όχι μόνο για την ειρηνική επίλυση των αιωνόδηποτε δυσεπίλυτων διαφορών με τις γειτονικές χώρες, και δη την Τουρκία, αλλά και για την απρόσκοπτη εξέλιξη της ενεργειακής ασφαλείας της Ευρώπης. Η παρούσα χρονική στιγμή είναι ένα ώριμο στάδιο ενεργειών όπως καταδεικνύουν τα χρονικά στιγμιότυπα (αλλά και κυρίως η συχνότητα τους!) που εκθέσαμε στην εισαγωγή του κειμένου.

2. ΙΣΡΑΗΛ - Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΣΕΩΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

2.1. Το κοιτάσμα της Γάζας (Gaza Marine) ανακαλύφθηκε από την British Gas το 2000 και βάσει της συμφωνίας του Όσλο (1995), βρίσκεται υπό τον έλεγχο των Παλαιστινιακών Αρχών, σε σχετικά κοντινή απόσταση από τις ακτές, περίπου 45 χιλιομέτρων και σε σχετικά μεσαίο βάθος νερού της τάξεως των 600 μέτρων. Για πολιτικούς και ιστορικούς λόγους έχει παραμείνει ανεκμετάλλευτο. Ισχυρούσης της παρούσης πολιτικής ρευστότητας στο Ισραήλ και εν όψει των επερχομένων ισραηλινών εκλογών την άνοιξη του 2020, οιαδήποτε σκέψη για εκμετάλλευση του κοιτάσματος, το οποίο εκτιμάται στα 32 bcm, χωρίς όμως την διαφαινόμενη σύμπραξη Ισραήλ - Παλαιστίνης και την από κοινού στήριξη των δύο μερών στην εταιρεία που δυνητικά μπορεί να προχωρήσει σε εξόρυξη, δε δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες για εκμετάλλευση.

Παρά το γεγονός αυτό, η γεωπολιτική σημασία του είναι τεράστια για την ανάπτυξη συνεργειών Ισραήλ - Αιγύπτου στον ενεργειακό τομέα χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η συνεργασία αυτή αποτελεί και μείζονα στόχο των δύο πλευρών αν μπορέσει να αποφευχθεί ή εν τέλει να μειωθεί σε μεγάλο βαθμό. Επισημαίνεται ότι η ίδρυση Ρυθμιστικής Αρχής στην Αίγυπτο και ο νόμος 196/2017 της αιγυπτιακής νομοθεσίας επιτρέπει την συνεργασία Αιγύπτου - Ισραήλ και τη μεταφορά φυσικών πόρων από το Ισραήλ για την ενεργειακή ασφάλεια της Αιγύπτου.

2.2. Το γνωστό κοιτάσμα “Leviathan” βρίσκεται από το Δεκέμβριο του 2019 σε φάση παραγωγής με τις πρώτες δοκιμές ροής φυσικού αερίου να είναι σε εξέλιξη. Το εγχείρημα αναπτύξεως του “Leviathan” διήρκησε περίπου μία οκταετία με μία σειρά μελετών που αφορούν το θαλάσσιο και το χερσαίο κομμάτι να συναντούν αρκετές αντιδράσεις μέχρι την τελική τους έγκριση. Αυτό, οφείλεται στο γεγονός ότι είναι το πρώτο έργο τέτοιου είδους που πραγματοποιείται στο Ισραήλ και συνεπώς οι διαδικαστικές και λειτουργικές αρρυθμίες είτε από πλευράς κρατικών δομών είτε από πλευράς operators να είναι αναμενόμενες.

Παρόλα αυτά, αυτή η επένδυση εντάσεως κεφαλαίου υλοποιήθηκε και καθιστά το Ισραήλ σημαντικό παράγοντα εξαγωγών φυσικού αερίου, κατά κύριο λόγο προς την Αίγυπτο. Αξίζει να επισημανθεί ότι η κοινοπραξία που ελέγχει το κοίτασμα “Leviathan” και “Tamar” έχει συνάψει σύμβαση ύψους 15 δις δολαρίων για την εξαγωγή φυσικού αερίου στην Αίγυπτο μέσω του αντισυμβαλλόμενου μέρους “Dolphinus Holdings” αιγυπτιακών συμφερόντων για την επόμενη δεκαετία.

Πίνακας 3. Στοιχεία ισραηλινών κοιτασμάτων

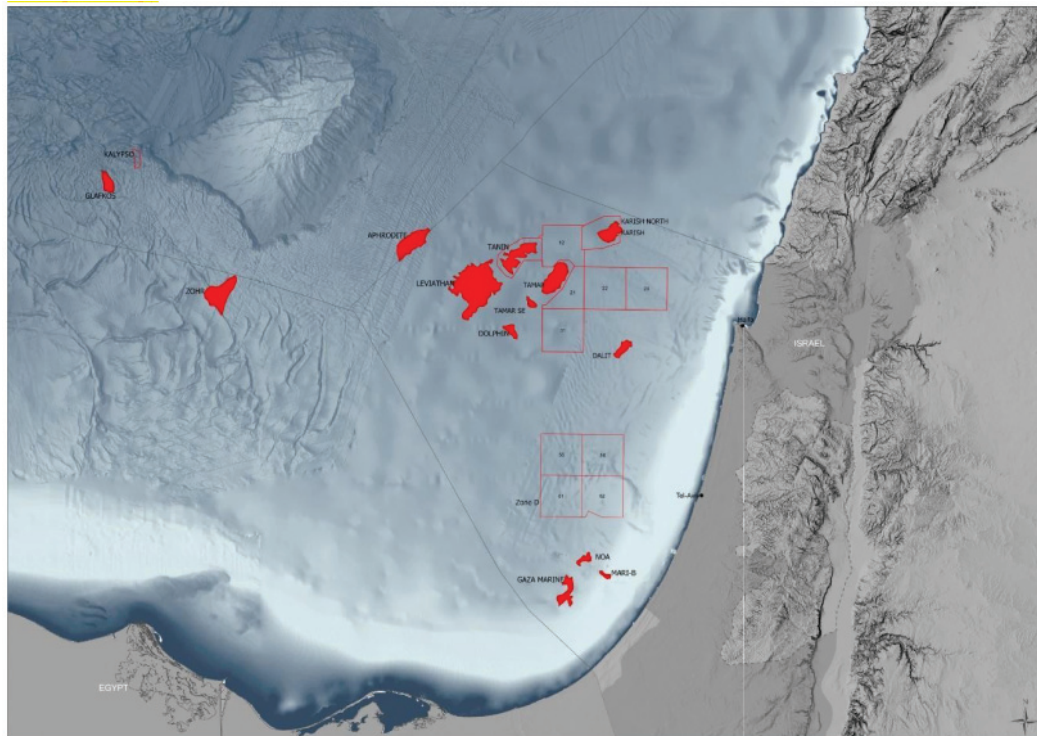
Όνομα	Διαχειριστής	Περιγραφή	Φάση Αναπτύξεως
Karish Field	Energiean	<ul style="list-style-type: none"> Ανακαλύφθηκε το 2012 	Υπό ανάπτυξη
Tamar Field (and Tamar SW)	Noble Energy, Delek, Avner, Isramco and Alon	<ul style="list-style-type: none"> Ανακαλύφθηκε το 2009 και λειτουργεί από το 2013. 10Tcf και με παραδοτέο πάνω από 1.1 Bcf/d. Περιλαμβάνει διασύνδεση 150km στην Tamar Platform που βρίσκεται στο Mari-B. Παράγει περισσότερο από τη μισή ηλεκτρική ενέργεια του Ισραήλ. 	Σε λειτουργία
Mari-B and Noa	Noble Energy and partners (Delek)	<ul style="list-style-type: none"> Ανακαλύφθηκε το 2000 και περιέχει περίπου 2Tcf αερίου. Παροχή φυσικού αερίου στο Ashdod από το 2004 	Σε λειτουργία
Hadera Deepwater LNG Terminal	IEC	<ul style="list-style-type: none"> Σημαντήρας LNG ευρισκόμενος στα 6km απο την Ισραηλινή ακτή με ικανότητα μεταφοράς άνω των 600MMcf/day LNG, για προσφορά LNG στο Ισραήλ 	Ανεπτύχθη
Aphrodite Block 12	Noble Energy, BG (with Avner Oil Exploration and Delek Drilling)	<ul style="list-style-type: none"> 4Tcf φυσικού αερίου. Noble Energy έχει υποβάλλει προκαταρκτικό σχέδιο ανάπτυξης στην Κυπριακή κυβέρνηση για το εν λόγω πεδίο που βρίσκεται στο τεμάχιο 12, στην Κυπριακή ΑΟΖ, δυτικά του Leviathan. 	Σε φάση αναπτύξεως
Dalit	Noble Energy	<ul style="list-style-type: none"> Ανεκαλύφθη το 2009 	Δεν ανεπτύχθη ακόμα
Leviathan	Noble Energy	<ul style="list-style-type: none"> Ανεκαλύφθη το 2010 	Υπό λειτουργία

Όνομα	Διαχειριστής	Περιγραφή	Φάση Αναπτύξεως
Tanin	Energean	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεκαλύφθη το 2012 • Η ανάπτυξη του προγραμματίζεται σε 10 με 15 χρόνια μετά το Karish (2029 με 2034) 	Δεν ανεπτύχθη ακόμα
'Shimshon Gas Field (License 332)	AGR/Isramco	<ul style="list-style-type: none"> • Ερευνητική γεώτρηση έγινε το 2012 με αποδεδειγμένη εμπορευσιμότητα φυσικού αερίου. Λεπτομερές πλάνο ανάπτυξης υπεβλήθη το 2015. Εκτιμώμενα αποθέματα: 5BCM. 	Σε φάση αναπτύξεως
Aphrodite/ Ishai	AGR/Nammax	<ul style="list-style-type: none"> • Στην ισραηλινή ΑΟΖ και υπό έλεγχο. Προσκειμένο του Leviathan. 	Υπό ανάπτυξη
Daniel East and Daniel West licence areas	Isramco and partners Modiin, IOC, ATP Oil & Gas, Petroleum Services Holdings)	<ul style="list-style-type: none"> • Εκτίμηση αποθέματος: 1.1Tcf (prospective resources). • Daniel West εκτιμώμενα αποθέματα: 7.9Tcf. 	Δεν είναι σε φάση αναπτύξεως

2.3. Μέχρι το 2016 η “Noble Energy” κατείχε μονοπωλιακή θέση στην αγορά φυσικού αερίου του Ισραήλ, όμως, η έλευση και η δυναμική είσοδος της “Energean” στην ισραηλινή αγορά το 2015, κατήργησε το μονοπώλιο με την απόκτηση των αδειών εκμεταλλεύσεως του κοιτάσματος “Karish” και “Tanin” και την υπογραφή συμβολαίου 10ετούς διάρκειας για την παροχή φυσικού αερίου που θα καλύπτει τις εγχώριες ανάγκες του Ισραήλ. Αξίζει να επισημανθεί ότι η “Energean” αποκτά ιδιόκτητη υποδομή για την επεξεργασία και διανομή του φυσικού αερίου ώστε να εξυπηρετήσει την ροή φυσικού αερίου που προέρχεται από το “Karish” αλλά και την μελλοντική εκμετάλλευση των κοιτασμάτων από τα νέα τεμάχια που εκχωρήθησαν από το Υπουργείο Ενέργειας του Ισραήλ το 2019 στην εν λόγω εταιρεία.

Σε αυτή την τελευταία προσθήκη αδειών που εκχωρήθησαν στο Block D, που βρίσκεται 45 χλμ από την ακτή του Ισραήλ, και περιλαμβάνει τις άδειες 55,56,61,62 με κοιτάσματα ανάλογα του “Tamar” (Karish, Tamar, Leviathan etc, βλ. Χάρτη 3, κατωτέρω). Μέσα στα ίδια πλαίσια η “Energean” έχει συνάψει συμφωνία αξίας 102 εκατομμυρίων δολαρίων με την INGL (Israeli Natural Gas Pipeline) για τη μεταφορά των τίτλων υποδομών της INGL που αφορά την μεταφορά του φυσικού αερίου των βυθοτεμαχίων “Karish” και “Tanin” στο υφιστάμενο παράκτιο και χερσαίο δίκτυο διανομής. Η συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ το πρώτο τρίμηνο του 2021, όπου υπολογίζεται να αρχίσει η φάση παραγωγής.

Χάρτης 3. Βυθοτεμάχια εκχωρηθέντα στην ENERGEAN εντός της Ισραηλινής ΑΟΖ. (Four Further Licences Awarded to Energean for Oil and Gas Exploration in Israel's Exclusive Economic Zone ["EEZ"])

Πηγή: <https://www.energean.com/media/3399/20190731-zone-d-final.pdf>

Η “Energean” όμως, και η εξαγορά της “Edison” για το ποσό των 750 εκατομμυρίων δολαρίων, αφενός καθιστά την “Energean” κυρίαρχο στην Ισραηλινή αγορά και οδηγεί την “Ratio Oil”, η οποία κατέχει την άδεια εκμεταλλεύσεως του πεδίου “Roe” στην ανάγκη να βρει νέο σχήμα για την ανάπτυξη του εν λόγω πεδίου (Roe), στο οποίο η “Edison” κατείχε το 20%. Αφετέρου, καταδεικνύει τη δυναμική της “Energean” ως αναδυομένης δυνάμεως στον ενεργειακό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου.

Συμπέρασμα: Όλα τα ανωτέρω, καταδεικνύουν τη δυναμική της “Energean” ως αναδυομένης δύναμης στον ενεργειακό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου και εξηγούν την συμμετοχή της στο πρόγραμμα του EastMed.

3. ΑΙΓΥΠΤΟΣ – ΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΜΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η Αίγυπτος είναι η μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγός χώρα εκτός OPEC και η τρίτη μεγαλύτερη παραγωγός φυσικού αερίου μετά την Αλγερία και τη Νιγηρία. Αφού αντιμετώπισε τις κοινωνικοπολιτικές αναταραχές του 2011 που οδήγησαν στην έξοδο 2 προέδρους μέσα σε διάστημα 2 ετών, συμπεριλαμβανομένου του Χόσνι Μουμπάρακ απολαμβάνει την πολιτική σταθερότητα υπό την προεδρία του Αμπντέλ Φατάχ Αλ Σίσι και την έναρξη του φιλόδοξου σχεδίου μεταρρυθμίσεων που η χώρα και οι πολίτες της είχαν ανάγκη. Η χώρα οδηγείται σε οικονομική σταθερότητα βελτιώνοντας δραστικά το επιχειρηματικό της περιβάλλον. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, το ΑΕΠ αυξήθηκε στο 5,3% το 2018 σε σχέση με το 4,2% του 2017 με περαιτέρω ανάπτυξη 5,5% το 2019 και πρόβλεψη ανόδου στο 5,95 % για το 2020. Μέγα μέρος αυτής της αναπτύξεως προέρχεται και θα συνεχίσει να προέρχεται από τον τομέα αναπτύξεως δραστηριοτήτων σχετιζομένων με την ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα και ιδιαιτέρως της παραγωγής φυσικού αερίου από τα υπεράκτια πεδία της Ανατολικής Μεσογείου.

Το Δεκέμβριο του 2018 η Αίγυπτος ανακοίνωσε την εγχώρια επάρκεια σε φυσικό αέριο με συνολική παραγωγή 161.4 mcm (5.7 bcf) ανά ημέρα.

Το «αιγυπτιακό θαύμα» ξεκίνησε το 2015 με την ανακάλυψη του κοιτάσματος των 850-bcm (30-tcf) φυσικού αερίου Zohr στην Ανατολική Μεσόγειο, στα όρια της Κυπριακής με την Αιγυπτιακή ΑΟΖ με το οποίο η Αίγυπτος υπερέβη πάνω από το 50% της εγχώριας ζήτησης. Η επενδυτική δραστηριότητα της ιταλικής ENI έφτασε το ποσό των USD \$ 12 δις-16 δις. Μέχρι σήμερα, το κοιτάσμα του ZOHR είναι η μεγαλύτερη ανακάλυψη στην Ανατολική Μεσόγειο, με παραγωγή 56.6 mcm (2 bcf) ανά ημέρα με στόχο παραγωγής τα 76.5 mcm (2.7 bcf) ανά ημέρα για το 2019.

Επιπροσθέτως, κατά το έτος 2018, 43 κοιτάσματα αργού και άλλες 18 ανακαλύψεις κοιτασμάτων φυσικού αερίου ενδυνάμωσαν το στρατηγικό ρόλο της Αιγύπτου και την οικονομία της χώρας. Επίσημαίνουμε ότι το 2018 η μέση παραγωγική δυνατότητα της Αιγύπτου

έφτασε τα 660,000 boepd⁹, ανακηρύχθηκαν νέοι διαγωνισμοί και νέα PSA (Production Sharing Agreements) ενδυναμώνοντας την αισιοδοξία για την πορεία της Αιγυπτιακής δυναμικής στον ενεργειακό τομέα, όχι μόνο για την εγχώρια επάρκειά της, αλλά και τη δυνητική εξαγωγή ενεργειακών διαθεσίμων στην Ευρώπη.

Η Αίγυπτος, εκτός από παραγωγική χώρα, είναι και μία από τις χώρες με τις οποίες το Ισραήλ έχει αναπτύξει εμπορική σχέση. Όσον αφορά αυτό το σκέλος, αξίζει να επισημάνουμε ότι ο αγωγός που περνά από το Σινά δεν είναι και ο πλέον ασφαλέστερος τρόπος για την εξαγωγή φυσικού αερίου από το Ισραήλ στην Αίγυπτο λόγω των επιθέσεων των ισλαμιστικών οργανώσεων (θυγατρικών της Αλ Κάϊντα) που δρουν στην περιοχή. Με βάση αυτήν τη λογική ένας υποθαλάσσιος αγωγός είναι μία ασφαλέστερη επιλογή και βιώσιμη από τεχνικής απόψεως, λόγω των μικρών κλίσεων του πυθμένα.

Συμπέρασμα: Από γεωπολιτικής σκοπιάς, η ενεργειακή σχέση συνεργασίας μεταξύ Ισραήλ – Αιγύπτου είναι σταθμός - ορόσημο για την ανάπτυξη της ενεργειακής ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο συμβάλλοντας σημαντικά στην μελλοντική πληρότητα του EastMed και δημιουργώντας ισχυρό ενεργειακό πόλο, ο οποίος θα ανταγωνίζεται σταθερά τις τουρκικές γεωστρατηγικές-ενεργειακές βλέψεις της Αγκύρας στη Δεκάνη της Λεβαντίνης.

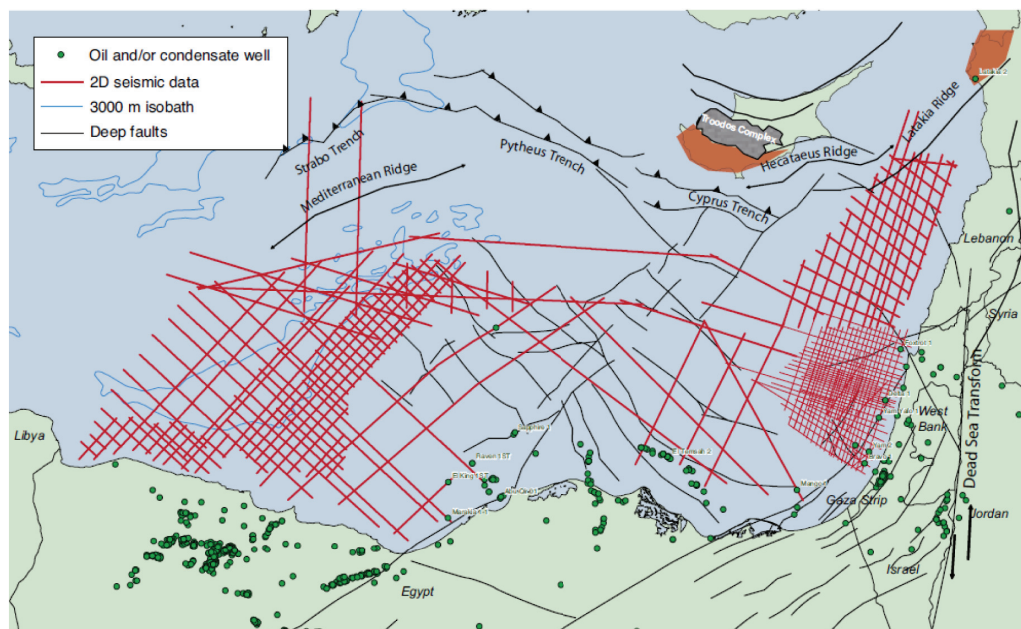
Αυτό, βασίζεται στο γεγονός ότι, από καθαρά τεχνικής πλευράς, μια όδευση του άξονα του EastMed μέσω Αιγύπτου η οποία θα διασχίσει την Δεκάνη του Ηροδότου για να καταλήξει στο Ιόνιο αποτελεί, λόγω ηπιότερων κλίσεων του πυθμένα, μία πιθανή όσο και χρήσιμη εναλλακτική πρόταση. Μια πρόταση η οποία δύναται σαφώς να μειώσει το συνολικό κόστος της επενδύσεως, αλλά και δυνητικά την εισδοχή της Αιγύπτου σε πιθανό μελλοντικό επενδυτικό σχήμα.

9. Barrels of Oil Equivalent Per Day

4. ΚΥΠΡΟΣ – Ο ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΔΡΩΝ

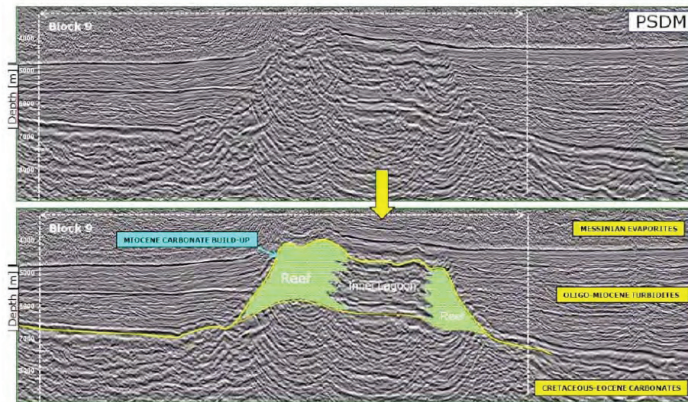
Η Κύπρος αποτελεί ένα καθοριστικό και ρυθμιστικό παράγοντα όσον αφορά την ενεργειακή συνέργειά των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου όχι μόνο ως διακομετακομιστή αλλά και ως παραγωγό χώρα που δύναται να καλύψει με ίδιους πόρους τις ενεργειακές της ανάγκες από τα κοιτάσματα Αφροδίτη, Γλαύκου αλλά και μελλοντικών ανακαλύψεων που κατά τη γνώμη των συγγραφέων είναι –κατά το μάλλον ή ήττον– αναμενόμενες διότι οι γεωλογικές δομές που παρουσιάζονται εντός της Κυπριακής ΑΟΖ είναι ανάλογες των αντικλίνων δομών του ZOHR.

Χάρτης 5. Γενική άποψη της λεκάνης της Ανατολικής Μεσογείου. Η TGS έχει καλύψει την περιοχή με 16,000 χλμ μη αποκλειστικών σεισμικών ερευνών. Στο χάρτη απεικονίζονται επίσης τα βαθειά ρήγματα (παλαιο-ρήγματα) που είναι το βασικό στοιχείο δημιουργίας των Μεσοζωικών και Καινοζωικών πετρελαϊκών συστημάτων της Ανατολικής Μεσογείου. (Από TGS NOPEC, 2005)

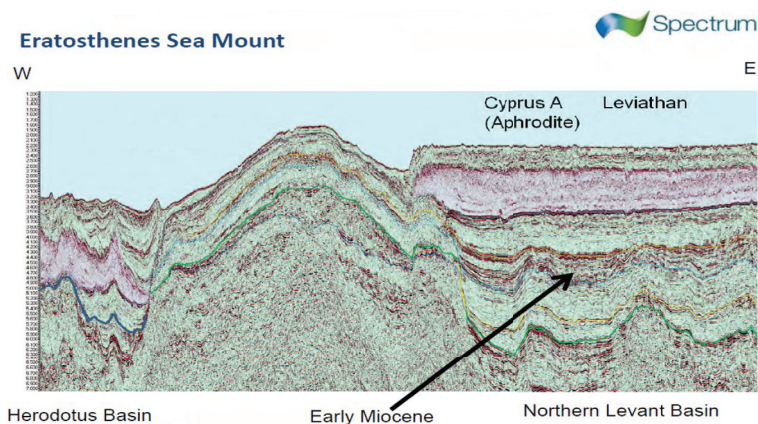

Το πλεονέκτημα της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι ότι έχει ήδη ανακηρύξει και οριοθετήσει ΑΟΖ με όλες τις γειτονικές της χώρες με τις οποίες έχει ήδη αναπτύξει συνεργασία στον ενεργειακό τομέα όπως η Αίγυπτος και το Ισραήλ. Πέραν όμως τούτου και έχοντας ξεπεράσει τα νομικά κωλύματα, βρίσκεται στην καρδιά της λεκάνης της Ανατολικής Μεσογείου και σε μία περιοχή που έχει ερευνηθεί εκτενώς κατά την τελευταία δεκαετία αναδεικνύοντας εξαιρετικές προοπτικές για εύρεση και άλλων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων προς εκμετάλλευση εντός της ΑΟΖ της.

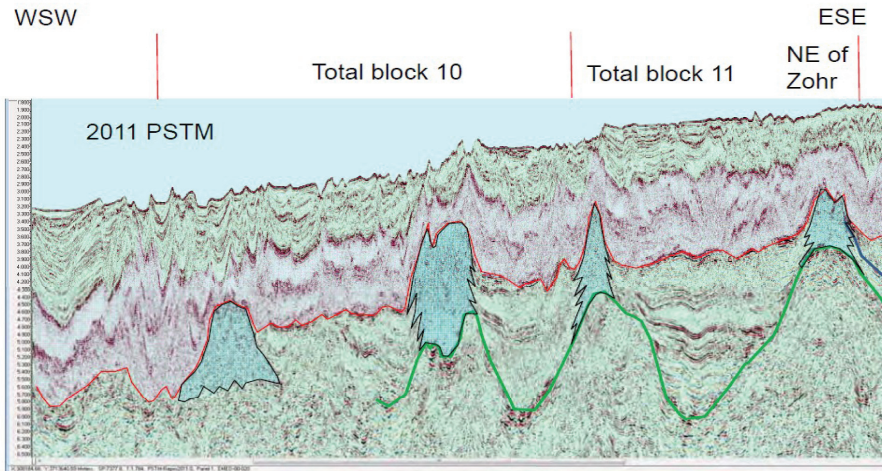
Εικόνα 1. Τα παλαιορήγματα και η συσχέτιση τους με επιβεβαιωμένα κοιτάσματα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου σε τομή εκτεινόμενη από νοτιοδυτικά στα βορειοανατολικά, μέχρι την Κύπρο διατείνοντας τον Ερατοσθένη

Εικόνα 2. Δημοσιευμένη σεισμική τομογραφία από IEOC στην περιοχή του κοιτάσματος ZOHR (από SPECTRUM / Hodgson, 2015)

Εικόνες 3a και 3b. Γεωλογικές δομές που ομοιάζουν με το κοίτασμα ZOHR εντός της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. (Δεδομένα από Spectrum – νυν TGS NOPEC και ερμηνεία από Hodgson, 2015)

Είναι προφανές ότι το πρόγραμμα γεωτρήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας θα συνεχιστεί, παρά τις οιοσδήποτε αντιδράσεις από πλευράς Τουρκίας. Με συντηρητικές εκτιμήσεις και μετά το πέρας ολοκλήρωσης των ερευνητικών γεωτρήσεων θα καλύψει τις ενεργειακές της ανάγκες και θα αποτελέσει επίσης δυνητικό ενεργειακό πάροχο στον ενεργειακό πλέγμα της ΕΕ, είτε μέσω του EastMed, είτε μέσω συνεργειών με την Αίγυπτο και τροφοδότηση του LNG σταθμού της Damietta είτε συνδυασμό των ανωτέρω.

5. ΕΛΛΑΣ - Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ EASTMED

Η Ελλάδα υλοποιεί τον ενεργειακό σχεδιασμό της την τελευταία πενταετία με στόχο την ανάπτυξη των θαλασσιών κοιτασμάτων μέσω των παραχωρήσεων στην περιοχή του Ιονίου και νοτίων της Κρήτης, καθώς οι ΑΠΕ, από μόνες τους δεν δύνανται να καλύψουν τις ενεργειακές ανάγκες της χώρας και να οδηγήσουν σε ενεργειακή απεξάρτηση, ή έστω σημαντική μείωση της εξάρτησης από τριτογενείς πηγές. Η εξέλιξη και υλοποίηση αυτής της στρατηγικής θα καθορίσει σε μεγάλο ποσοστό και τη βιωσιμότητα του αγωγού EastMed γιατί χωρίς ενεργειακά κοιτάσματα στον Ελληνικό Χώρο το έργο θα πρέπει να διασφαλισθεί απολύτως στα όμματα των ενεργειακών αγορών ως απολύτως οικονομικά βιώσιμο με ένα κόστος προϋπολογισμού εκτιμώμενο περί τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ, το μέγα μέρος των οποίων προτίθεται να διαθέσει (και για γεωστρατηγικούς λόγους, στρατηγικού βάρους) το κράτος του Ισραήλ. Ας επισημάνουμε εδώ ότι ο προϋπολογισμός και τα χρονοδιαγράμματα ειδικά σε έργα τόσο μεγάλης κλίμακας πολύ δύσκολα θα υλοποιηθούν σε προβλεπόμενους χρόνους είτε λόγω περιβαλλοντικών είτε λόγω τεχνικών δυσκολιών που θα αναδειχθούν στην πορεία υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου.

Σύμφωνα με τον ο κ. Μπασιά, πρόεδρο της ΕΔΕΥ ο EastMed «θα μπορούσε να αποτελέσει την κυρίαρχη επιλογή κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μια από τις οποίες είναι η ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου στη θαλάσσια δυτική Ελλάδα και Κρήτη». Όπως εξηγεί ο πρόεδρος της ΕΔΕΥ «τα σημερινά αποθέματα φυσικού αερίου της νοτιοανατολικής Μεσογείου δεν ικανοποιούν τα αναγκαία οικονομικά κριτήρια για να υποστηρίξουν επενδύσεις καινούργιων υποδομών και μεταφοράς. Χρειάζονται διπλάσιοι όγκοι κοιτασμάτων. [...]. Η ύπαρξη εκμεταλλεύσιμων κοιτασμάτων στην Ελλάδα θα συμβάλει σε αυτό», υπογραμμίζει ο κ. Μπασιάς, υποστηρίζοντας ότι οι «σημαντικές επενδύσεις τοπικών υποδομών» που θα ακολουθήσουν σε μια τέτοια περίπτωση, θα συμβάλλουν με τη σειρά τους «στη μείωση του συνολικού κόστους του προγράμματος του αγωγού». Όπως εξηγεί ο πρόεδρος της ΕΔΕΥ «τα σημερινά αποθέματα φυσικού αερίου της νοτιοανατολικής Μεσογείου δεν ικανοποιούν τα αναγκαία οικονομικά κριτήρια για να υποστηρίξουν επενδύσεις καινούργιων υποδομών και μεταφοράς. Χρειάζονται διπλάσιοι όγκοι κοιτασμάτων».

Βεβαίως έχουμε και στο παρελθόν εξηγήσει ότι: «*Η ανάπτυξη του αγωγού συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό Δυτικό ενεργειακό σχεδιασμό. Ο αγωγός ενεκρίθη τον Απρίλιο του 2017, με Κοινή Δήλωση των υπουργών Ενέργειας της Ιταλίας, της Ελλάδος, της Κύπρου και του Ισραήλ, κατά την διάρκεια υπουργικής συναντήσεως κορυφής στο Tel Aviv, τη παρουσία του Ευρωπαϊού επιτρόπου Miguel Arias Canete. Ο αγωγός εντάσσεται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Connecting Europe Facility (CEF) και συμφώνως προς τις εκπονηθείσες μελέτες και την τεχνική συνδρομή των εταιρειών Intecsea και C&M όπως και της IHS-Cera απεδείχθη ως: α) τεχνικώς απολύτως εφικτός (technically feasible), β) οικονομικώς απολύτως βιώσιμος (economically viable) και χαμηλότερου κόστους από αναλόγου δυναμικότητας σχεδιασμούς και γ) συμπληρωματικός με άλλες εξαγωγικές δυνατότητες και επιλογές (complementary to other export options). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι βάσει των ήδη βεβαιωθέντων αποθεμάτων στην περιοχή της Λεκάνης της Λεβαντίνης και της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας ο αγωγός θα μπορεί να υποστηρίξει την παροχή στις διεθνείς αγορές της τάξεως των 30 δισ. m³/έτος. Και τούτο χωρίς να ληφθούν υπόψη τα προς επιβεβαίωση υπόλοιπα κοιτάσματα της περιοχής, μαζί με τα σχετικά Αιγυπτιακά κοιτάσματα του Αλ Ζορ τα οποία θα μεταφερθούν με πολλούς εναλλακτικούς τρόπους στις διεθνείς αγορές όπως υπό μορφή LNG ή μέσω του EastMed. Η στρατηγική σημασία του αγωγού αυτού για την Αθήνα και την Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά και για το Ισραήλ και την Αίγυπτο του προέδρου Αλ Σίσι (και όχι του Μόρσι και των Αδελφών Μουσουλμάνων) όπως και οι επιρροές των πετρελαϊκών επιχειρήσεων οι οποίες ήδη επένδυσαν και θα συνεχίσουν να επενδύουν στην περιοχή της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, διεφάνησαν περιτρώως κατά την πρόσφατη σειρά τουρκικών προκλήσεων στην περιοχή».¹⁰*

Είχαμε επίσης υποστηρίξει ότι: «*Βάσει πραγματοποιηθεισών μελετών απεδείχθη η τεχνική εφικτότης του έργου, εφόσον παρόμοια έργα, έχουν ήδη κατασκευαστεί (αγωγός Medgas Αλγερία-Ισπανία), ενώ άλλα ευρίσκονται στην εναρκτηριο φάση της κατασκευής τους*

10. Μάζης, Ι. Θ. (2017) Η γεωπολιτική των ρωσο-αμερικανικών ενεργειακών ανταγωνισμών: Τι συμβαίνει στο υποσύστημα των Βαλκανίων - Ποιες οι προοπτικές της Ελλάδας. *Foreign Affairs - The Hellenic Edition*, τ. 48, Οκτώβριος-Νοέμβριος 2017.

(αγωγός *Galsi* Αλγερία-Ιταλία). Τα ισραηλινά κοιτάσματα διαθέτουν συνολικά τα 900 δις. κυβικά μέτρα καλύπτοντας απολύτως αλλά και πλεονασματικά τη ζήτηση της ισραηλινής εσωτερικής αγοράς ενώ εταιρείες πετρελαϊκών ερευνών στο Ισραήλ εκτιμούν την ύπαρξη επιπλέον 2.200 δις. κυβικά μέτρων. Στην Κύπρο, το κοιτάσμα Αφροδίτη παρέχει 150 δις. κυβικά μέτρα αλλά σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αρμοδίων ερευνητικών πετρελαϊκών εταιρειών υπάρχει πολύ μεγαλύτερη ποσότητα, η οποία δεν έχει ακόμη εντοπισθεί.¹¹

Τονίζοντας όμως επίσης την διαφορετική κουλτούρα η οποία οφείλει να λαμβάνει πάντοτε υπόψη αυτού του είδους της γεωστρατηγικού χαρακτήρος επενδύσεις και βαδίζοντας με κεντρική θεωρητική παραδοχή ότι «σχεδόν οιοδήποτε πολιτικό ερώτημα περιλαμβάνει μία οικονομική πτυχή και μόλις απομακρυνθούμε από τα οικονομικά προβλήματα του Ροβινσώνα Κρούσου, [διαπιστώνουμε ότι] σχεδόν οιοδήποτε οικονομικό ερώτημα περιλαμβάνει μία πολιτική πτυχή».¹²

Επίσης, εγκαίρως είχαμε τονίσει ότι: «Σε κάθε απόληξη του υποθαλάσσιου αγωγού υπάρχει ένας τερματικός σταθμός εγκαθιδρυμένος στην ακτή και συνεπώς, εμπίπτει στην πλήρη και αποκλειστική δικαιοδοσία του παράκτιου κράτους. Βασισμένο σε αυτές τις προβλέψεις (καθόσον το μεγαλύτερο μέρος του αγωγού ευρίσκεται σε περιοχές της ΑΟΖ), το πλήρες μήκος του αγωγού θα δύνατο να θεωρηθεί ως μία ενιαία ενότητα καθοριζόμενη από ένα ενιαίο νομικό σύστημα».¹³

11. Philenews (2017) Ι. Μάξης: Δημιουργούνται ιστορικές ευκαιρίες για Κύπρο – Ελλάδα. *Συνέντευξη Ιωάννη Θ. Μάξη στις 10 Απριλίου 2017*. Διαθέσιμο στο: <http://www.philenews.com/eidiseis/politiki/article/386052/i-mazis-dimioyrgyntai-istorikes-efkairies-ga-kypro-ellada> [4/1/2020].

12. Kindleberger, C. P. (1970) *Power and money: The economics of international politics and the politics of international economics*. London: MacMillan. Σελ. 15.

13. Sgouros, G. A. and Mazis, I. Th. (2017) Cable and pipeline corridors under the legal framework of UNCLOS and the Energy Treaty. Geopolitical considerations at the Eastern Mediterranean sea. *Regional science inquiry*, IX (1), σελ. 82.

6. ΤΑ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ Ν/Α ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΩΣ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

Σε σχετικό κείμενό μας (13/07/2018)¹⁴ αναφέραμε ότι «η σχέση Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ βαίνει βελτιωμένη οσημέραι στους τομείς της Ενεργείας, της Ασφαλείας, της Αντιτρομοκρατικής δράσεως και των τομέων της Οικονομίας, του Πολιτισμού και της Πολιτικής Συνεργασίας. Δηλαδή σε όλο το πλέγμα των τεσσάρων γεωπολιτικών πυλώνων της κρατικής ισχύος. Ενεπλουτίσθη μάλιστα και με την συμμετοχή της Αιγύπτου του Προέδρου Αλ Σίσι. Μιας Αιγύπτου η οποία εξελίσσεται ταχύτατα σε τεραστία διεθνή ενεργειακή δύναμη, δυναμένη να τροφοδοτήσει με Φυσικό Αέριο την ΕΕ, σε συνεργασία με τους τρεις προαναφερθέντες εθνικοκρατικούς δρώντες, δια μία, τουλάχιστον, πεντηκονταετία. Το ανωτέρω γεωστρατηγικό τοπίο, εξυπηρετεί απολύτως την Δύση εις τον τομέα της ενεργειακής ασφαλείας διότι 1) ο υπό προγραμματισμόν διάδρομος EAST MED δεν επηρεάζεται από ρωσική προβολή ισχύος αλλά ούτε και από ανάλογη ιρανική και 2) ανατρέπει τους κινδύνους τους προκύπτοντες από την εργώδη προσπάθεια της ισλαμο-εθνικοσοσιαλιστικής Αγκύρας, να διασυνδέσει το διασπασθέν σουνιτικό ριζοσπαστικό κίνημα (DAESH, Al Nousra, Jamaat al Islamiya, HAMAS, κ.τ.λ.) με το αντίστοιχον τεχερανικό σηιτικό (Hezb' allah) και τους Ιρανούς Φρουρούς της Επαναστάσεως. Προσπάθεια άκρως αποσταθεροποιητική για το σύνολον του διεθνούς περιβάλλοντος ασφαλείας, εις την οποίαν γίνεται χρήση μιας «θυγατρικής» της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, της οργανώσεως «Αλ Ντάουα/ Η Κλήση» δια την σύγκλισην μεταξύ των δύο ισλαμιστικών τάσεων. Το δίπολο της σημερινής Ουάσιγκτον με την Ιερουσαλήμ αντιλαμβάνεται τον προαναφερθέντα αναθεωρητικό ρόλο της «αδελφομουσουλμανικής» Τουρκικής κυβερνήσεως 1) ως υπαρκτικό κίνδυνο δια την ισραηλινή εθνική ασφάλεια 2) το αυτόν δια την Αιγυπτιακή εθνική ασφάλεια, τον κλειδόλιθο της Μεσανατολικής ασφαλείας και

14. (Βλ. <https://www.tanea.gr/2018/07/13/opinions/o-gallo-israilinos-gewstratigikos-rolos-kai-i-ellada/>)

συνεπώς 3) την ασφάλεια των πετρομοναρχιών του Κόλπου, αλλά και 4) ως μεγίστη απειλή για την δυτική απεξάρτηση από την ιρανο-ρωσική ενεργειακή επιρροή επί των Ευρωπαϊκών οικονομιών. Κατά την κρίσιμη αυτή συγκυρία όπου προβλέπεται ένας “θερμός Οκτώβριος 2018”¹⁵ εις τας προθέσεις της Αγκύρας, εντοπιζόμενος εις την κυπριακήν ΑΟΖ, δύο είναι οι πειστικές δια τον κο Ερντογάν, απαντήσεις ενεργειακής ασφαλείας της Δύσεως: η ισχυρά αμερικανική και η γαλλική αερο-ναυτική παρουσία στην περιοχή. Η γαλλική παρουσία με εξασφάλιση διευκολύνσεων, όπως αυτές προβλέπονται από την προχθεσινή Συμφωνία Γαλλίας-Κυπριακής Δημοκρατίας οφείλει να προεκταθεί και να εμβαθυνθεί σε ζητήματα συμπαγωγής υψηλού επιπέδου αμυντικού λογισμικού και δορυφορικής συνεργασίας μεταξύ Παρισίων και Λευκωσίας. Η Λευκωσία δύναται ομού μετά των ΗΠΑ και της Γαλλίας, να αποτελέσει το κέντρο των ψηφιακών υποθαλασσίων και δορυφορικών επικοινωνιών μεταξύ της ΕΕ-ΗΠΑ και Ευρυτέρας Μέσης Ανατολής, όπως και αναπτύξεως αντιστοίχου αμυντικής τεχνολογίας και γεωπληροφορικών εργαλείων διεθνούς χρησιμότητας και εμβελείας».

Είχαμε δε τονίσει, ότι σε κάθε περίπτωση «τα γαλλικής προελεύσεως οπλικά συστήματα προσφέρουν μια σειρά από επιχειρησιακά πλεονεκτήματα στις ελληνικές Ε.Δ από το 1974 μέχρι και σήμερα αλλά και στο ότι η Γαλλία υπήρξε η μόνη δυτική χώρα που ήτο πρόθυμη να προσφέρει στην Ελλάδα στρατηγικά οπλικά συστήματα τεχνολογίας αιχμής, όπως πυραύλους *cruise* μεγάλου βεληνεκούς. Αυτό το προσόν των γαλλικών οπλικών συστημάτων αναμένεται να είναι κρίσιμου σημασίας παράγων και μελλοντικός. Και αυτό διότι έχει προκύψει σειρά αλλαγών στην πολεμική τεχνολογία και στα διεθνή γεωπολιτικά δρώμενα οι οποίες ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο και στο ελληνοτουρκικό γεωπολιτικό υποσύστημα. Συγκεκριμένα, μετά το επισυμβάν πέρασ ισχύος της Συνθήκης INF αναμένεται έκρηξις στις τεχνολογίες των πυραυλικών συστημάτων αναφορικός με το βεληνεκές των. Εν παραλλήλω και επ’ εσχάτων, έχει σημειωθεί τεραστία πρόοδος στην ανάπτυξη πυραυλικών συστημάτων εναντίον πλοίων, ξεκινώντας από την Κίνα ώστε να κρατήσει το Ναυτικό των ΗΠΑ μακράν από τις κινεζικές ακτές (Αρνη-

15. Όπου επαληθευθήκαμε απολύτως.

ση Περιοχής/*Region denial*).¹⁶ Εις αυτό το γεωπολιτικόν σύμπλοκον υπάρχει πεδión δόξης λαμπρόν και για την Ελλάδα. Αρκεί να προχωρήσει σε δύο κινήσεις: α) να ενθαρρύνει τον κόν Αναστασιάδη δια την υποβολή αιτήσεως προς εισδοχήν της Κύπρου εις το ΝΑΤΟ, με αμερικανική, όμως, υποστήριξη και με παράλληλη πολιτικο-διπλωματική συσχέτιση με την αντίστοιχη διαδικασία δια την π.Γ.Δ.Μ. και β) να εμβαθύνει και να επεκτείνει την συνεργασία της με την Γαλλία στους προαναφερθέντες τομείς. Άλλωστε οι σχέσεις Παρισίων-Ιερουσαλήμ είναι γνωστές και πολλά υποσχόμενες για μια διορατική Ελλάδα. Πάντως, η ελληνική δήλωσις περί απελάσεως ρώσων διπλωματών καθιστά άκρως επείγουσα την ανωτέρω πολιτική από πλευράς Αθηνών, λόγω προβλεπομένης επιδεινώσεως της ελληνορωσικής διπλωματικής σχέσεως».

Και σε αυτό το σημείο οι προβλέψεις μας επιβεβαιώθησαν μετά από την έκδοση του Αλεξάντερ Βίνικ στην Γαλλία από την Ελλάδα (22/01/2020, απόφαση ΣτΕ 110)¹⁷.

Και σε αυτό το σημείο η Γαλλία δύναται να διευκολύνει την Ελλάδα διότι όπως αναφέραμε: «Η Γαλλία αυτή τη στιγμή έχει σημαντικό ρόλο, καθότι εκπροσωπεί τη σταθερότητα στην ανατολική Μεσόγειο. Η Ελλάδα θα μπορούσε να έχει κάποιου επιπέδου συνεννόηση με τη Γαλλία, ώστε, αφού πήγε εκεί, να επιστραφεί στη Ρωσία. Η Γαλλία έχει τη δύναμη, αλλά και την ικανότητα, ώστε να μπορέσει να το κάνει»¹⁸.

Από την 15η/08/2019 μέχρι την 30η/08/2019 είχαμε αναφερθεί σε σειρά αντίστοιχων κειμένων μας στη μεγίστη σημασία της γαλλο-ελληνικής στρατηγικής συμμαχίας με βάση πρωτίστως την αμυντική συνεργασία. Τότε αναφέραμε ότι: «σήμερα βρισκόμαστε ενώπιον μιας νέας φάσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις πιθανώς πιο επικίνδυνης σε σχέση με το παρελθόν και χρειαζόμαστε άμεσα και επιτακτικά ενίσχυση των ελληνικών αποτρεπτικών ικανοτήτων, με τρόπο ώστε να εξασφαλίσουμε πλεονέκτημα έναντι της Τουρκίας ώστε

16. <https://www.in.gr/2019/08/26/politics/stratigiki-diastrasi-tis-stratiotikis-synergiasias-elladas-gallias/>

17. <https://www.kathimerini.gr/1061576/article/epikairothta/ellada/ekdidetai-sth-gallia-o-mr-bitcoin>

18. <https://sputniknews.gr/politiki/202002016114179-mazis-sto-Sputnik-atyhis-kinisi-tis-elladas-i-paradosi-tou-vinik/>

να αδρανοποιήσουμε τον τουρκικό επεκτατισμό. Και η Γαλλία προσφέρει ξανά λύσεις στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, γαλλικές φρεγάτες εφοδιασμένες με πυραύλους αεράμυνας Aster 30 και με πυραύλους *cruise Scalp Naval* με βεληνεκές μεγαλύτερο των 1000 χλμ θα προσφέρουν στο Πολεμικό Ναυτικό δυνατότητες στρατηγικής κρούσης εις βάθος. Επίσης, η Ελλάδα μπορεί να συμμετάσχει στην προσπάθεια για το ευρωπαϊκό μαχητικό αεροσκάφος του μέλλοντος, της οποίας ηγείται η Γαλλία. Συγκεκριμένα, στις 17 Ιουνίου 2019 κατά τη διάρκεια της αεροδιαστημικής έκθεσης *Paris Air Show 2019* η γαλλική εταιρεία *Dassault* παρουσίασε το μαχητικό αεροσκάφος νέας γενεάς (NGF), το οποίο αναπτύσσει σε συνεργασία με την *Airbus* ως μέρος του ευρύτερου προγράμματος για το «μελλοντικό αεροπορικό σύστημα μάχης» (*Future Combat Air System / FCAS*). Το αεροσκάφος θα επιχειρεί από κοινού με ένα μη επανδρωμένο μαχητικό (UCAV). Η Ελλάδα βρίσκεται ήδη με το ένα πόδι στο πολυπρόγραμμα αυτό ως συμπαραγωγός του μη επανδρωμένου μαχητικού (UCAV) *Neuron*, πάνω στο οποίο φαίνεται πως θα βασιστεί το ρομποτικό απάρτιο του νέου ευρωπαϊκού συστήματος εναέριας μάχης. Μένει λοιπόν να αποφασίσει αν θα ενταχθεί πλήρως, μετατρέπόμενη για πρώτη φορά στην ιστορία της από πελάτη σε παραγωγό και αποκτώντας πρόσβαση σε κρίσιμες τεχνολογίες και ικανότητες οι οποίες θα προσφέρουν στρατηγικό πλεονέκτημα έναντι της Τουρκίας στα χρόνια που έρχονται»¹⁹.

Είχαμε δε εξειδικεύσει αναφορικός και με το είδος των οπλικών συστημάτων για τα οποία η συνεισφορά της Γαλλίας είναι πολύτιμη. Αναφέραμε ότι:

«Οι τεχνολογίες και τα συστήματα [των βαλλιστικών πυραύλων] διαχέονται ταχύτατα διεθνώς και είναι θέμα χρόνου να εισαχθούν και στο ελληνοτουρκικό υποσύστημα. Άρα, σε ορίζοντα δεκαετίας είναι πολύ πιθανόν ότι η Τουρκία θα διαθέτει βαλλιστικούς πυραύλους ικανούς να προσβάλουν κινούμενα πλοία επιφανείας σε ευρείες θαλάσσιες εκτάσεις, καθώς και πυραύλους *cruise* εναντίον πλοίων μεγάλου βεληνεκού. Συνεπώς, η ελληνική προσέγγιση όσον αφορά τους ναυτικούς εξοπλισμούς θα πρέπει να κινη-

19. Μάζης, Ι. Θ. (15/08/2019), <https://www.in.gr/2019/08/15/politics/diplomatia/mazis-ellinogalliki-filia-kai-ellinikoi-eksoplismoi/>

θεί προς την κατεύθυνση της απόκτησης σκαφών 1) με ισχυρά χαρακτηριστικά *stealth*, ώστε να στοχοποιούνται δύσκολα, οπλισμένων με πυραύλους επιφανείας - αέρος μεγάλου βεληνεκούς, 2) υψηλών αεροδυναμικών επιδόσεων, έτσι ώστε να μπορούν να προσβάλλουν τόσο αεροσκάφη όσο και πυραύλους *cruise* και βαλλιστικούς και 3) θα πρέπει να διαθέτουν πυραύλους επιφανείας - επιφανείας και επιφανείας - εδάφους πολύ μεγάλου βεληνεκούς, έτσι ώστε να θέση να ασκούν προβολή ισχύος από αποστάσεις ασφαλείας. Η μόνη πρόταση που φαίνεται να καλύπτει και τις τρεις αυτές απαιτήσεις είναι αυτή των γαλλικών φρεγατών εφοδιασμένων με πυραύλους *MdCN* (πρώην *Scalp Naval*), το βεληνεκές των οποίων ξεπερνά τα 1000 χλμ. Φυσικά, οι δύο φρεγάτες, η αγορά των οποίων εξετάζεται, δεν μπορούν να μεταφέρουν επαρκή αριθμό πυραύλων *MdCN* ώστε να είναι σε θέση από μόνες τους να στηρίξουν μια πολιτική Αποτροπής βασισιμένη σε στρατηγικά πλήγματα. Όμως, σε συνδυασμό με τους αεροεκτοξευόμενους πυραύλους *cruise Scalp EG*, που ήδη υπάρχουν στο ελληνικό οπλοστάσιο και πιθανώς και κάποια άλλα συστήματα, μπορούν να διαμορφώσουν μια στιβαρή αποτρεπτική δύναμη»²⁰.

Δεν παραλείψαμε δε να αναφερθούμε και στη διαστημική διάσταση της ελληνογαλλικής συνεργασίας όπου τονίσαμε ότι «το ενδιάμεσον της Ελλάδας για γαλλικά οπικά συστήματα επεκτάθηκε το 2007 στον διαστημικό χώρο με την συμμετοχή της Ελλάδας στο πρόγραμμα δορυφορικής αναγνώρισης *Helios-II* μέσω του οποίου απέκτησε πρόσβαση σε δορυφορικές εικόνες στρατιωτικού ενδιαφέροντος. Η επικύρωση της συμφωνίας συνεργασίας έγινε από την Βουλή με την ψήφιση του Ν.3546/2007. [...] η επιλογή γαλλικών οπικών συστημάτων συντέλεσε στην επίτευξη του επιπέδου εξοπλισμών που απαιτούντο για την χώρα προκειμένου να εξισορροπηθεί η ποσοτική διαφορά με την Τουρκία και να λειτουργήσει ως αποτρεπτικός παράγοντας αναχαιτίσεως της τουρκικής επιθετικότητας. Η Τουρκία απέκτησε πρόσβαση σε αντίστοιχης ποιότητας δορυφορικές εικόνες πολύ υψηλής ανάλυσης μόλις το 2016 με την εκτόξευση του *Göktürk 1*. Με το πρόγραμμα αυτό η Ελλάδα προηγείτο κατά 9

20. <https://www.in.gr/2019/08/26/politics/stratigiki-diastrasi-tis-stratitokis-synergias-elladas-gallias/>

περίπου χρόνια και ηδύνατο να εξαγοράσει χρόνο ώστε να αντιδράσει εις την διαφαινόμενη τάση προς απόκτηση στρατιωτικών δορυφόρων από την γείτονα, η οποία είχε διαφανεί με την εκτόξευση του πρώτου τηλεπισκοπικού της δορυφόρου *Bilsat 1* το 2003. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο διαχειριστής του συγκεκριμένου δορυφόρου ήτο το Ινστιτούτο *Tubitak Uzay* μέχρι το 2006 (οπότε και έληξε η αποστολή του εξαιτίας βλάβης) και παρείχε εικόνες χαμηλής αναλύσεως, κυρίως για τοπογραφική χρήση και για περιβαλλοντική παρακολούθηση. Το εν λόγω ίδρυμα λειτουργεί ως ο εποπτεύων φορέας για την ανάπτυξη του τουρκικού διαστημικού προγράμματος με την μορφή επιστημονικού και τεχνολογικού συμβουλίου. Ωστόσο εμπλέκεται στην κατασκευή και ανάπτυξη αρκετών υποσυστημάτων των δορυφόρων καθώς και στην αγορά τεχνογνωσίας. Το 2011 η Τουρκία τον αντικατέστησε τον *Bilsat 1* με τον *RASAT*, έναν επίσης τηλεπισκοπικό δορυφόρο εξίσου χαμηλής ανάλυσης και βελτιωμένα χαρακτηριστικά. Όμως ένα χρόνο μετά έθεσε σε τροχιά τον *Göktürk 2* ο οποίος της παρείχε δορυφορικές εικόνες με ανάλυση εδάφους της τάξεως των 2,5 m. Μετά από μερικά έτη καθυστέρησης (λόγω αντιδράσεων εκ μέρους του Ισραήλ) ηδυνήθει η Τουρκία να θέσει σε τροχιά τον *Göktürk 1* ο οποίος είναι περίπου εφάμιλλος με τον αναγνωριστικό δορυφόρο *Helios 2B*. Σχετικά με το πρόγραμμα *Helios-II* η οικονομική συμμετοχή της Ελλάδας περιορίζεται σε ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 2,5%. Το σύστημα αποτελείται από δύο αναγνωριστικούς δορυφόρους, τον *Helios 2A* που τέθηκε σε τροχιά τον Δεκέμβριο του 2004 και τον *Helios 2B* που εκτοξεύτηκε το Δεκέμβριο του 2009. Όπως ήδη αναφέρθηκε το σύστημα προσφέρει εικόνες με ανάλυση εδάφους *GSD* μέχρι 35 cm, καλύτερη από αυτή που παρέχεται στη Τουρκία από τον *Göktürk 1* που έχει ανάλυση εδάφους *GSD* 80 cm. Σημειώνεται ότι όσο πιο χαμηλό είναι το *GSD* τόσο πιο καθαρή είναι η εικόνα που παρέχεται. Στις υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ελλάς από την συμμετοχή της στο πρόγραμμα, ήτο και η κατασκευή «Σταθμού Εδάφους» ολοκληρωθείσα και λειτουργήσασα το 2010 στην 114 Π.Μ. στην Τανάγρα. Επισήμως εγνωστοποιήθη η λειτουργία του σταθμού στις 18/03/11 μετά την εκεί επίσκεψη του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργού Εθνικής Αμύνης. Τον Δεκέμβριο του 2018 η Γαλλία έθεσε σε τροχιά τον αναγνωριστικό δορυφόρο *CSO 1* που είναι ο πρώτος –από τους τρεις

συνολικώς– που θα αποτελείται το νέο σύστημα δορυφορικής αναγνώρισης CSO (*Composante Spatiale Optique*) και το οποίο είναι το διάδοχο σύστημα του *Helios II*. Το δορυφορικό αυτό δίκτυο θα αποτελείται αρχικά από δύο αναγνωριστικούς δορυφόρους πολύ υψηλής αναλύσεως με ηλεκτρο-οπτικούς αισθητήρες, ενώ έχει έλθει σε επαφή με την γερμανική κυβέρνηση για την χρηματοδότηση ενός τρίτου δορυφόρου για το σύστημα CSO. Σημειώνεται ότι το CSO είναι μέρος ενός ευρύτερου ευρωπαϊκού αρθρωτού συστήματος δορυφορικής αναγνώρισης, του MUSIS στο οποίο ηγείται η Γαλλία και το οποίο παρέχει εικόνες που συλλέγονται από δορυφόρους που χρησιμοποιούν τις αναφερθείσες ηλεκτρο-οπτικές διατάξεις καθώς και ραντάρ μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η πρόσκτηση εικόνας ανεξαρτήτως καιρικών συνθηκών και φωτισμού. Για το MUSIS έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον και η Ελλάδα, ενώ ήδη έχουν υπογραφεί συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ της Γαλλίας και της Ιταλίας καθώς της Γαλλίας και της Γερμανίας. Αναμένεται με ενδιαφέρον η στάση που θα κρατήσει η ελληνική κυβέρνηση η οποία αφορά την συνέχιση του προγράμματος δορυφορικής αναγνώρισης, δεδομένου ότι συντόμως λήγει η επιχειρησιακή χρήση του *Helios II*²¹.

Αναφερόμενοι δε στους Δορυφόρους ηλεκτρονικών σημάτων είχαμε υπογραμμίσει ότι: «Η Γαλλία έχει επίσης ξεκινήσει την ανάπτυξη ενός δικτύου δορυφόρων “δεσμεύσεως” ηλεκτρονικών σημάτων (SIGINT) με το όνομα CERES και αναμένεται οι τρεις δορυφόροι που το αποτελούν να τεθούν σε τροχιά το 2020. Σημειώνεται ότι το CERES θεωρείται διάδοχο πρόγραμμα του ELISA το οποίο λειτούργησε ως πιλοτικό. Μέσω του CERES, η Γαλλία εισέρχεται στον τομέα της δορυφορικής «δεσμεύσεως» σημάτων στον οποίο μέχρι σήμερα, οι μόνοι συμμετέχοντες διεθνείς δρώντες είναι η ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα. Το ελληνικό Υπουργείο Αμύνης έχει υπογράψει μνημόνιο κατανοήσεως με το γαλλικό Υπουργείο Αμύνης και την σουηδική «Fursvarets Materielverk» η οποία εξεπροσώπησε την κυβέρνηση της Σουηδίας αναφορικώς με προπαρασκευαστικές μελέτες καθορισμού και υλοποίησης του πολυεθνικού διαστημικού συστήματος CERES με στόχο την συλλογή στρατιωτικών πληροφοριών από το ηλεκτρο-

21. <https://www.in.gr/2019/08/30/apopsi/galliko-diastimiko-programma-kai-symmetoxitis-elladas/>

μαγνητικό φάσμα (SIGINT). Το μνημόνιο εκυρώθη από την ελληνική βουλή στις 6-9-2011 με τον Ν.4005/11.

Δεδομένου του γεγονότος ότι η Γαλλία αναθεωρεί την διάρθρωση των δυνάμεων της όσον αφορά το Διάστημα με στόχο την δημιουργία δύο επιχειρησιακών κέντρων εμπλεκομένων με την διαστημική δραστηριότητα και την μετονομασία της Πολεμικής Αεροπορίας σε Πολεμική Δύναμη Αέρος και Διαστήματος, η πρόσδεση στο συμμαχικό όραμα της Γαλλίας κρίνεται απαραίτητη για την Ελλάδα και τις παρέχει δυνατότητες που δεν θα μπορούσε να έχει από μόνη της και ταυτόχρονα εξασφαλίζει στον ελληνικό στρατό καθώς και στις ελληνικές υπηρεσίες πληροφοριών την πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό υψηλής ποιότητας»²².

Οι κατωτέρω Χάρτες (6 και 7) που σχεδιάσαμε το 2005 σε Υπηρεσιακό Υπόμνημα του ΙΑΑ (Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων/ΥΠΕΘΑ) και δημοσιεύθηκαν²³, συνδέει ήδη από το 2006 το Ισραήλ, την Κύπρο και την Κρήτη (Ελλάδα). Αναδεικνύουν δηλαδή ήδη, αυτό που υπεγράφη στις 2 Ιανουαρίου του 2020 από την Ελλάδα, Ισραήλ και Κυπριακή Δημοκρατία στην Αθήνα ως East-Med και ενετάχθη σήμερα ως “EastMed Act” στον Προϋπολογισμό του 2020 των ΗΠΑ, υπογραφέν από τον Πρόεδρο Τράμπ. Η πρόβλεψή μας του 2005, καθαρά γεωπολιτικής αναγνώσεως τότε, επαληθεύθηκε, αποδεικνύοντας ότι τα κριτήρια υλοποίησε ενός τέτοιου έργου, είναι κυρίως γεωστρατηγικού σχεδιασμού που υπακούει στις διαπιστωθείσες γεωπολιτικές πραγματικότητες, οι οποίες εμφανίζονται καθαρά στον Χάρτη 6. Γεωπολιτικές πραγματικότητες οι οποίες αποτελούν πρόκληση για την δημιουργία ενός “υποΝΑΤΟϊκού” θυλάκου πέριξ της γαλλικής μεσογειακής αεροναυτικής ισχύος τον οποίον θα στελεχώνουν η Ελλάδα, η Κύπρος και το Ισραήλ με μία “ειδικής φύσεως” αμυντική συνεργασία της Αιγύπτου, δι’ ευνοήτους λόγους.

22. Βλ. οπ. παρ.

23. Μάζης, Ι. Θ. (2006) *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο ελληνικό αμυντικό δόγμα*. Αθήνα: Παπαζήσης. Σελ. 48.

**Χάρτης 6. I. Θ. Μάζης: Γεωπολιτικοί άξονες της Μεσογείου -
Η γραμμή Ρότερνταμ - Ανατολικής Μεσογείου / Μέσης Ανατολής²⁴**

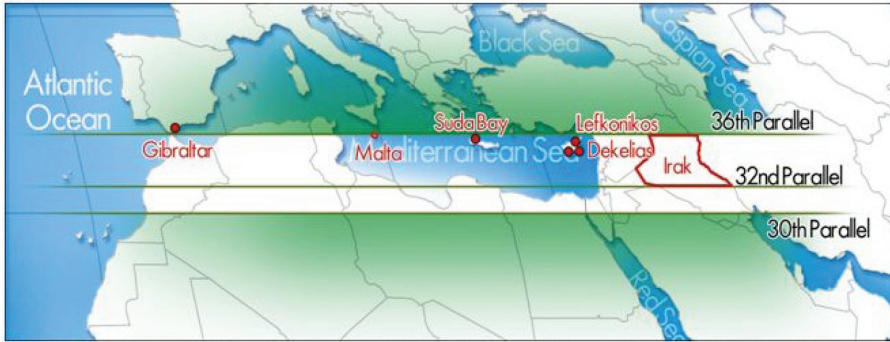
Ο ανωτέρω Χάρτης που σχεδιάσαμε το 2005 σε Υπηρεσιακό Υπόμνημα του ΙΑΑ (Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων/ΥΠΕΘΑ) και δημοσιεύθηκε²⁵, συνδέει ήδη από το 2006 το Ισραήλ, την Κύπρο και την Κρήτη (Ελλάδα). Αναδεικνύει δηλαδή ήδη, αυτό που υπεγράφη στις 2 Ιανουαρίου του 2020 από την Ελλάδα, Ισραήλ και Κυπριακή Δημοκρατία στην Αθήνα ως EastMed και ενετάχθη σήμερα ως “EastMed Act” στον Προϋπολογισμό του 2020 των ΗΠΑ, υπογραφέν από τον Πρόεδρο Τράμπ. Η πρόβλεψή μας του 2005, καθαρά γεωπολιτικής αναγνώσεως τότε, επαληθεύθηκε, αποδεικνύοντας ότι τα κριτήρια υλοποιήσεως ενός τέτοιου έργου, είναι κυρίως γεωστρατηγικού σχεδιασμού που υπακούει στις διαπιστωθείσες γεωπολιτικές πραγματικότητες.

Όσον αφορά σήμερα, την έναρξη των ερευνητικών εργασιών νοτίως της Κρήτης, η αναμενόμενη άφιξη γαλλικού ερευνητικού σκάφους νοτίως της Κρήτης αναμένεται το Μάρτιο του 2020 και οι οιοσδήποτε γεωπολιτικές εξελίξεις με την Τουρκία δεν πρέπει να αποτελέσουν τροχοπέδη στην διαδικασία ερευνών που έχει προγραμματιστεί εντός του 2020.

24. Μάζης, I. Θ. (2006) *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο ελληνικό αμυντικό δόγμα*. Αθήνα: Παπαζήσης. Σελ. 48.

25. Μάζης, I. Θ. (2006) *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο ελληνικό αμυντικό δόγμα*. Αθήνα: Παπαζήσης. Σελ. 48.

Χάρτης 7. Ζώνη αγγλοσαξονικού ενδιαφέροντος επιρροής μεταξύ 36ου και 32ου παραλλήλου στο εσωτερικό του οποίου δύναται να αναπτυχθεί ασφαλώς ο άξονας μεταφοράς υδρογονανθράκων Ισραήλ-Κύπρου-Κρήτης

Πηγή και Πρωτογενής Χαρτογράφηση: Ι.Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα Νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα*, Παπαζήσης 2006, σ. 47.

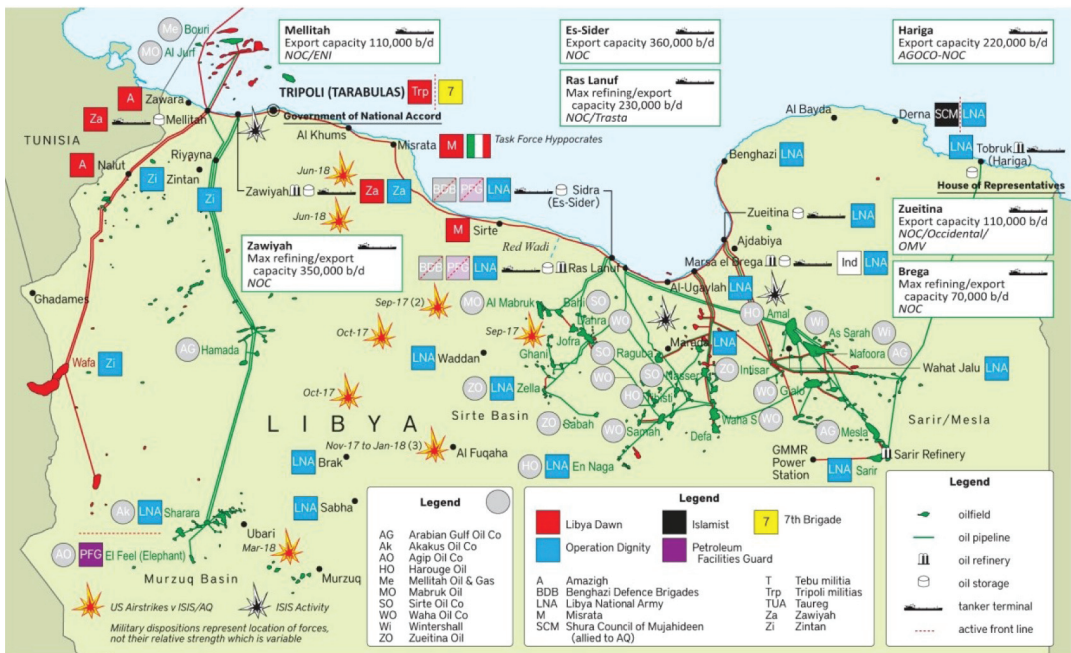
Χάρτης 8. Η ενεργειακή θέση της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο.
(Πηγή: ENERGY PRESS)

7. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ

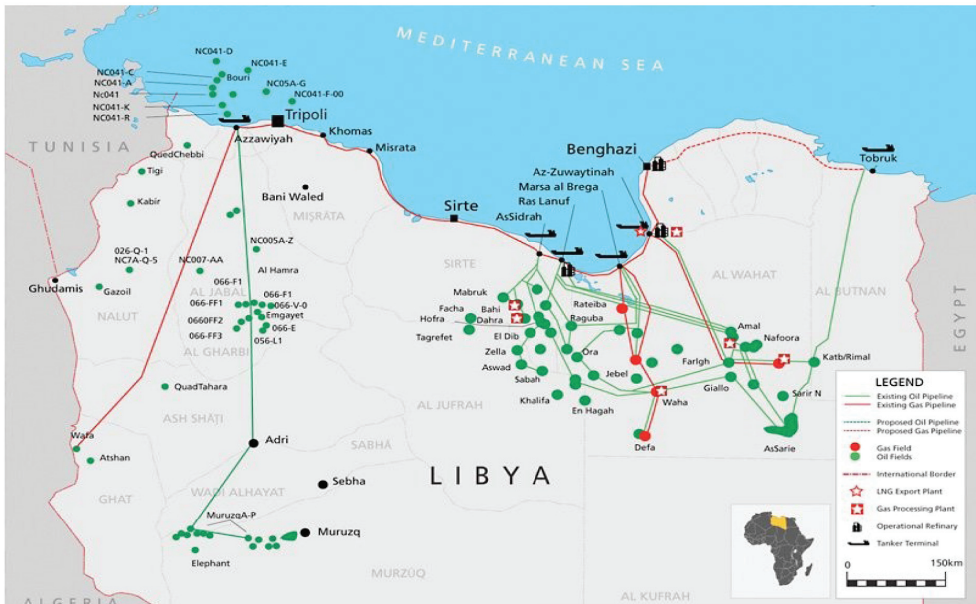
Οι κατωτέρω τρεις Χάρτες (Χάρτες 9, 10 και 11 και ο Πίνακας 3 και 4) παρουσιάζουν σημαντικά στοιχεία τα οποία αποκρυσταφορούν σε ικανοποιητικό βαθμό τις γεωστρατηγικές τοποθετήσεις των ανταγωνιζομένων –έως και συγκρουσμένων– εθνοκρατικών υποερρυστημικών δρώτων στα εδάφη της Λιβύης.

Χάρτης 9. Εγκαταστάσεις εξορύξεως, μεταφοράς, διυλίσεως και αποθηκεύσεως πετρελαίου. Αντιπαραβολή μετά των εν Λιβύη πεδίων των μαχών.

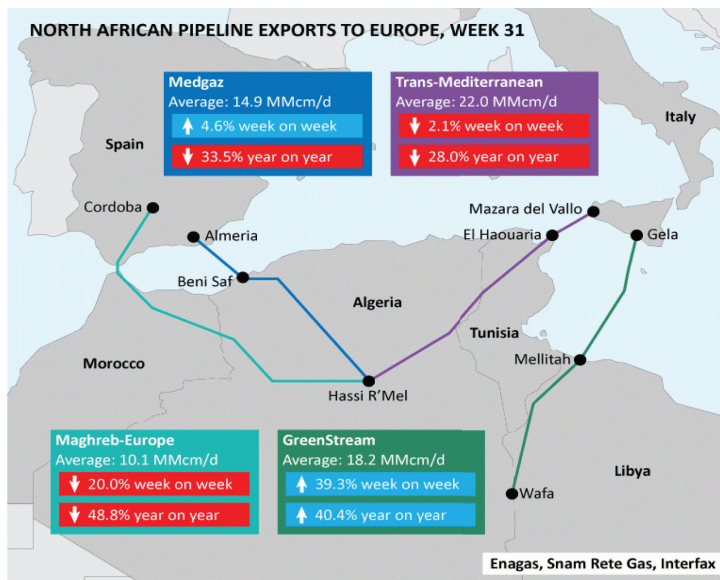
Πηγή: Petroleum Economist (2019) “Libya’s oil fields fall into Haftar’s hands”. Διαθέσιμο εις: <https://www.petroleum-economist.com/articles/politics-economics/middle-east/2019/libyas-oil-fields-fall-into-haftars-hands> [26/1/2020].

Χάρτης 10. Συνολική απεικόνιση των εν λειτουργία ή προτεινομένων εν Λιβύη εγκαταστάσεων πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Πηγή: Alwasat Libya (2016) “Oil and gas facilities of Libya”. Διαθέσιμο εις: <https://twitter.com/alwasatengnews/status/776484707894722560/photo/1> [26/1/2020].

Χάρτης 11. Υποθαλάσσιοι αγωγοί φυσικού αερίου εκ Βορείου Αφρικής

1) **Γερμανία**²⁶: Η Γερμανία, διά της εταιρείας “Wintershall Dea” δραστηριοποιείται εις την εκμετάλλευση των πετρελαϊκών αποθεμάτων της Λιβύης από το 1958.

Μέσω της θυγατρικής της ονόματι “Wintershall Aktiengesellschaft”, συμμετέχει εις τις κάτωθι εκμεταλλεύσεις:

- Κόλπος Ανατολικής Σύρτης: Περιοχή 91 (πρώην εκχώρηση 96) (49%) και Περιοχή 107 (πρώην εκχώρηση 97). Από το 2008, έχει εισέλθει εις αυτές και η “Gazprom” μετά ποσοστού 49%. Άρα προκύπτει μια σημαντική Γερmano-ρωσική συνεργασία που εξηγεί πολλά.
- Χερσαίο πεδίο “As-Sarah” με ημερήσια παραγωγή 40.000 βαρελιών πετρελαίου.
- Παράκτιο πεδίο εξορύξεως πετρελαίου “Al-Jurf” (περιοχές 15, 16 και 32 – πρώην C137).
- Χερσαίο πεδίο περιοχής 58 εις τα Υψίπεδα της Κυρηναϊκής.
- Χερσαία πεδία περιοχών 69,70, 86 και 87 (πρώην NC193), καθώς και 88 και 89 (πρώην NC195) εις τη χερσαία ζώνη του Κόλπου της Σύρτης (έως το 2014).

2) **Ιταλία**²⁷: Η Ιταλία, διά της εταιρείας “Eni”, δραστηριοποιείται από το 1959.

Το 2018, η λιβυκή παραγωγή της “Eni” ανταποκρινόταν σε 302.000 *bar/d* (βαρέλια ισοδύναμου πετρελαίου ημερησίως), ενώ διακριτής σημασίας είναι η διαχείριση του υποθαλάσσιου αγωγού φυσικού αερίου “GreenStream”. Η ποσοστιαία συμμετοχή της αναλύεται κάτωθι:

- Χερσαίο πεδίο περιοχής “A” – Πρώην εκχώρηση 82 (50%).
- Χερσαίο πεδίο “Bu-Attifel” (50%).
- Χερσαίο πεδίο “El Feel” (33,3%).
- Χερσαίο πεδίο περιοχής “F” – Πρώην εκχώρηση 118 (50%).
- Χερσαίο πεδίο περιοχής “D” – Τροφοδότης του “Western Libyan Gas Project” (50%).
- Παράκτιο πεδίο εξορύξεως πετρελαίου “Bouri” (50%).
- Παράκτιο πεδίο περιοχής “D” – Τροφοδότης του “Western Libyan Gas Project” (100%).

26. Wintershall Dea (2020) “Libya: Challenging conditions”. Διαθέσιμο εις: <https://wintershalldea.com/en/where-we-are/libya> [26/1/2020].

27. Eni (2020) “Eni’s activities in Libya”. Διαθέσιμο εις: https://www.eni.com/enipedia/en_IT/international-presence/africa/enis-activities-in-libya.page [26/1/2020].

3) **Γαλλία**²⁸: Η Γαλλία, διά της εταιρείας “Total”, δραστηριοποιείται από το 1954.

Το 2018, η λιβυκή παραγωγή της “Total” ανταποκρινόταν σε 63.000 βαρέλια ισοδυνάμου πετρελαίου ημερησίως. Η ποσοστιαία συμμετοχή της αναλύεται κάτωθι:

- Πεδίο “Al Jurf” (37.5%).
- Χερσαίο πεδίο “El Sharara” (15% όσον αφορά το πρώην τμήμα “NC 115” και 12% όσον αφορά το πρώην τμήμα “NC 186” (Το σύνολο των αποδεδειγμένων αποθεμάτων του κοιτάσματος El Sharara ανέρχεται στα 3δισ βαρέλια και η παραγωγή του κινείται περί τα 300,000 b/day (48,000m³/d)²⁹).

Εκχωρήσεις εις το πεδίο “Waha” (16.33%).

4) **Τουρκία**³⁰: Η Τουρκία, διά της εταιρείας “TPAO” (Turkish Petroleum), φιλοδοξεί να βελτιώσει τη θέση της εντός της Λιβύης.

Ήδη εκμεταλλεύεται εις ποσοστό 100% τα πεδία 3 και 4 της εκχωρηθείσας περιοχής 147, ενώ λειτουργεί και γραφείο της εις την Τρίπολη. Κατά τη φάση εκκινήσεως της εξωχώριας δραστηριοποιήσεώς τους, τόσο η “TPAO” όσο και η “BOTAS” έθεσαν ως περιοχή στοχεύσεως τη γεωγραφική ζώνη Αίγυπτος-Λιβύη. Αν και εις την πρώτη περίπτωση, οι ελπίδες απεδείχθησαν φρούδες κατά την επαύριον της ανόδου εις την εξουσία του Προέδρου Αλ Σίσι, εις την περίπτωση της Λιβύης, οι προσπάθειες συνεχίζονται επιμόνως. Συνεπώς, ο μεν όγκος των οικονομικών συναλλαγών είναι περιορισμένος, αλλά οι πολιτικές συμφωνίες διευρύνσεώς του αυξάνονται εκθετικώς, με βασικότερο παράδειγμα την παράνομη παράνομη τουρκο-λιβυκή συμφωνία οριοθετήσεως Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.

28. Total (2019) “Libya: Agreement between NOC and Total endorsing the Group’s entry into the Waha concessions”. Διαθέσιμο εις: <https://www.total.com/en/media/news/press-releases/libya-agreement-between-noc-and-total-endorsing-groups-entry-waha-concessions> [26/1/2020].

29. “The Oil Reserves of Libya — Discovered, Produced and Yet to Find: From Analysis of the Impact of Recent New Ideas from the Reserve Base”. *searchanddiscovery.com*. 2008. [26/1/2020].

30. Turkish Petroleum (2020) “Turkish Petroleum Overseas Ltd. Company (TPOC)”. Διαθέσιμο εις: <http://www.tpao.gov.tr/eng/?tp=m&id=94> [26/1/2020].

Ο κος Ερντογάν εν τω μεταξύ προσπαθεί να δημιουργήσει δυτικώς της Λιβύης ένα πεδίο προβολής ισχύος, ιδιαίτερα με την Αλγερία και την Τυνησία χρησιμοποιώντας ως εργαλείο την Οργάνωση της Μουσουλμανικής Αδελφότητας η οποία επηρεάζει πλήρως την Κυβέρνησή του.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειάς του, στις 25/12/2019 ο κος Ερντογάν είχε επισκεφθεί την Τυνησία χωρίς να επιτύχει όμως την ανάμειξη της Κυβερνήσεώς της προς όφελος της Αγκύρας στον πόλεμο της Λιβύης. Είναι όμως εξόχως σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι είχε σημειωθεί και μετέπειτα μυστική συνάντηση, στις 11 Ιανουαρίου 2020, με τον ισλαμιστή και υποστηρικτή της Μουσουλμανικής Αδελφότητας Ρασίντ Γκανούσι (Rashed Gannouchi), ο οποίος προφανώς λόγω των Αδελφομουσουλμανικών σχέσεων του ιδίου και πολλών στελεχών του κόμματός του, συνεξήτησε ζητήματα ρυθμιστικής της Τυνησιακής κυβερνήσεως προς τα τουρκικά συμφέροντα στην Λιβύη. Να μην λησμονούμε ότι ο Γκανούσι είναι Πρόεδρος της τυνησιακής Βουλής και ηγέτης του τυνησιακού κόμματος Eppahda, με 58 εδρες επί συνόλου 217 της τυνησιακής Βουλής και το οποίο αποτελεί την αντίστοιχη κοινοβουλευτική έκφραση της Μουσουλμανικής Αδελφότητας. Είχε στενότερες σχέσεις με τον εκτελεσθέντα από τους Ισραηλινούς, πνευματικό ηγέτη της Χαμάς, τον Αχμέντ Ισμαήλ Χασάν Γιασίν (Ahmed Ismail Hassan Yassin) [1937 – 22 March 2004] και είναι σήμερα Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας της Διεθνούς Ενώσεως Μουσουλμάνων Ακαδημαϊκών (International Union of Muslim Scholars/IUMS), οργάνωση η οποία υπάγεται στον ηγέτη της Διεθνούς της Μουσουλμανικής Αδελφότητας (Global Muslim Brotherhood) τον Γιουσέφ Καραντάουι (Youssef Qaradawi), ο οποίος είναι εγκατεστημένος εδώ και αρκετά χρόνια στο Κατάρ. Το 2009, αιγυπτιακή δημοσιευθείσα έκθεση ανεφάρετο στον Γκανούσι ως τον Αρχηγό της Μουσουλμανικής Αδελφότητας «στο εξωτερικό». Ο Γκανούσι είναι επίσης ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Διεθνούς Συνελεύσεως της Μουσουλμανικής Νεολαίας (World Assembly of Muslim Youth/WAMY), μιας σαουδαραβικής προελεύσεως οργάνωσης θυγατρικής της Μουσουλμανικής Αδελφότητας και αφιερωμένης στην διάδοση του Ουαχαβιτικού Ισλάμ διεθνώς³¹. Η συνάντηση αυτή πυροδότησε πολιτική αντιπαράθεση στο τυνησιακό πολιτικό σκηνικό το δεύτερο δεκαήμερο

31. <https://www.globalmbwatch.com/rachid-ghannouchi/>

του Ιανουαρίου 2020 (12-15 Ιανουαρίου 2020), διότι ο Γκανούσι επισκέφθηκε τον Ερντογάν μόλις λίγες ώρες, αφού ολοκληρώθηκε η κοινοβουλευτική διαδικασία κατά του πρώην πλέον Πρωθυπουργού Χαμπίμπ Τζεμπλί (Habib Jemli) [11 Ιανουαρίου 2020] ο οποίος θεωρείται «πολιτικός συνοδοιπόρος» των Αδελφών Μουσουλμάνων. Στα ερωτήματα, που προέκυψαν στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου, ο Γκανούσι υποστήριξε ότι «προσπαθεί να προωθήσει την ειρήνη και όχι τον πόλεμο στη Λιβύη». Ωστόσο, 122 μέλη του Κοινοβουλίου δεν πείστηκαν και έθεσαν την υπόθεση υπό διερεύνηση.

Εκεί διευπλώθηκαν πολύ ενδιαφέρουσες καταγγελίες εναντίον του Gannouchi, όπως αυτή του Τυνησίου Βουλευτή Mongi Rahoui ο οποίος ερώτησε ευθέως τον Γκανούσι: *«Ρώτησες τον Ερντογάν για τα τουρκικά όπλα που διακινούνται λαθραία στη Λιβύη μέσω Τυνησίας; Τον ρώτησες για τους τρομοκράτες του ISIS και ποια είναι η διασύνδεσή μας με αυτό; [...] Δεν ταξίδεψες με άδεια του Προέδρου και συνάντησες τον Πρόεδρο μιας χώρας [Τουρκία] η οποία είναι σε εμπόλεμη κατάσταση παρά το γεγονός ότι η Τυνησία έχει επιλέξει την ουδετερότητα. [...] Γνωρίζουμε ότι η παγκόσμια έδρα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας είναι στην Τουρκία και εσείς [Ennahda] είστε παράρτημά της. Υπονομεύετε την εθνική μας ασφάλεια, όταν συναλλάσσετε με τρομοκράτες που επιχειρούν να μεταβούν στη Λιβύη. Ο Ερντογάν θέλει να χρησιμοποιήσει το τυνησιακό έδαφος, τον εναέριο χώρο και το θαλάσσιο προκειμένου να στείλει τρομοκράτες από τη Συρία στη Λιβύη»*. Ο Βουλευτής και πρώην υποψήφιος Πρόεδρος Αμπίρ Μουσά (Abir Moussa) ζήτησε την παραίτηση του Γκανούσι και ένα ψήφισμα, με 122 βουλευτές να το στηρίζουν, έλαβε χώρα με το ίδιο αίτημα³².

Εν τω μεταξύ, ο κος Ερντογάν είχε ήδη αποστείλει τον Τούρκο ΥΠΕΞ κo Τσαβούσογλου στην Αλγερία ο οποίος, διόλου τυχαία, συναντήθηκε εκεί, συμφώνως με το CNN Greece³³ και με τον Πρωθυπουργό της Λιβύης κo Σάρατζ στις 7 Ιανουαρίου 2020 για «επίσημες

32. “Tunisia’s Islamist Parliament Speaker in Hot Water Over Erdogan Meeting”, by Hany Ghoraba, January 28, 2020, <https://www.investigativeproject.org/8277/tunisia-islamist-parliament-speaker-in-hot-water>

33. <https://www.cnn.gr/news/kosmos/story/203236/meta-tin-tynisia-i-algeria-anazitisi-symmaxon-apo-erntogan-saratz-gia-to-livyko> αλλά και: <https://www.webmanagercenter.com/2020/01/16/443594/les-deputes-denoncent-cette-visite-de-trop-de-gannouchi-en-turquie/>

συζητήσεις γύρω από τις διμερείς σχέσεις με τις αρχές της Αλγερίας». Ο κος Τσαβούσογλου έγινε δεκτός από τον Αλγερινό ομόλογό του κο Σάμπρι Μπουκαντούμ και την πρέσβειρα της Τουρκίας στο Αλγέρι, κα Μαχινούρ Οξντεμίρ Γκιοκτάς. Ο Φαγιέζ αλ Σάρατζ, συναντήθηκε την 6η Ιανουαρίου με τον αλγερινό Πρόεδρο για να συζητήσουν το ζήτημα της Λιβύης, ενώ νωρίτερα είχαν φτάσει στη χώρα οι υπουργοί Εξωτερικών και Εσωτερικών της κυβερνήσεως του Σάρατζ. Η Αλγερινή Προεδρία ανακοίνωσε ότι η συνάντηση με τον Σάρατζ «επιτρέπει την ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά την κατάσταση στη Λιβύη και τρόπους να την ξεπεράσουμε». Συμφώνως προς το *Al Jazeera*, ο Αλγερινός πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν κατά τη συνάντησή του με τον Λίβυο πρωθυπουργό αποκάλυψε την Τρίπολη «μια κόκκινη γραμμή που κανείς δεν πρέπει να περάσει». Επίσης ενθάρρυνε την διεθνή κοινότητα, ιδιαίτερα το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, να πραγματοποιήσουν τις υποσχέσεις τους για την επίτευξη ειρήνης και σταθερότητας στη Λιβύη.³⁴ Πάντως δεν προσέφερε στρατιωτική βάση στην Τουρκία επί των εδαφών της χώρας του, ούτε εδέχθη να αναμειχθή καθ' οιονδήποτε τρόπο στην υπόθεση της Λιβύης.

Είναι λοιπόν φυσιολογικό το γεγονός οι κινήσεις αυτές της Αγκύρας να εκλαμβάνονται ως υπαρκτική απειλή για την Αίγυπτο όπου η Οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων έχει κηρυχθεί εκτός νόμου ως «τρομοκρατική οργάνωση». Αυτό, καθορίζει και την όλη επιχειρησιακή στάση της Αιγύπτου με την πλευρά του Στρατάρχη Χάφταρ και δυσκολεύει έτι περισσότερο τις θέσεις της Αγκύρας.

Συνοπτικώς μπορούμε να πούμε τα εξής για την πολιτικο-ενεργειακή κατάσταση στη Λιβύη από την πτώση του Καντάφι και εντεύθεν, μέχρι σήμερα:

α) Μετά την ανεξαρτησία του 1951, η Λιβύη έχει περάσει διάφορες αναταράξεις σε πολιτικό επίπεδο έχουσες διαμορφώσει τη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου. Καθώς αναπτύχθηκαν, όταν ακόμη η χώρα ήταν μοναρχία μεταξύ της δεκαετίας του 1970 και του 2000, η λιβυκή βιομηχανία πετρελαίου και αερίου ανέπτυξε ένα δίκτυο δομών και εταιρειών, διαδεχόμενο από τον «Εθνικό Φορέα Πετρελαίου» (National Oil Corporation (NOC)).

34. Βλ. όπ. αν.

Η πτώση του Συν/χη Καντάφι, η οποία ακολούθησε την περίοδο της σταθερότητας και αναπτύξεως της δεκαετίας του 2000 σηματοδότησε την περίοδο της ασταθείας και της ενεργειακής ασφαλείας. Τόσο η ενδιάμεση, όσο και η διάδοχος εκλεγείσα κυβέρνηση προσεπάθησαν ανεπιτυχώς να το επιλύσουν. Ωστόσο, αμφότερες απέτυχαν να αποπλίσουν τις παραστρατιωτικές οργανώσεις και να ιδρύσουν έναν ενιαίο εθνικό στρατό. Εν τω μεταξύ, οι τοπικές διαμάχες για το φυσικό έλεγχο των πετρελαιοπηγών αυξήθηκαν δραματικά μετά τα μέσα του 2014. Η εν λόγω πολιτική διαμάχη προκάλεσε δυσκολίες για τη βιομηχανία πετρελαίου και για το NOC.

Αναπόδραστα, ο συνδυασμός ανασφαλείας και πολιτικού ανταγωνισμού επηρέασαν σημαντικά τις εξορύξεις και τις επενδύσεις και μετά τα μέσα του 2012, παρατηρήθη συνεχής κατάρρευση και των δύο κλάδων. Ο ανταγωνισμός και η ανασφάλεια προκάλεσαν αναστολή και διακοπές στις εξορύξεις, ενώ η ημερήσια πετρελαιοπαραγωγή έφθασε στα 500.000-600.000 βαρέλια μεταξύ 2014-16. Το κλίμα αντεστράφη εκ νέου μετά τα τέλη του 2016, χάριν της συνεργασίας του NOC, των ανταγωνιστικών κυβερνήσεων της Τριπολίτιδας και Ανατολικής Λιβύης.

Κατά την περίοδο μετά το 2011 και την κυβερνητική διάσπαση του 2014, ο NOC και οι θυγατρικές του προσεπάθησαν να διατηρήσουν καλές σχέσεις μεταξύ τους, παρά τις προκλήσεις ασφαλείας στον κόλπο της Σύρτης. Την ίδια στιγμή, οι λιβυκές εταιρείες πετρελαίου επιχείρησαν να συνεργαστούν με διαφορετικές πολιτικές και στρατιωτικές ομάδες, ενώ και οι ξένες εταιρείες ανταπεκρίθησαν με ποικίλους τρόπους, σύμφωνα με τις προτεραιότητές τους και από το πόσο επηρεάζοντο από τις ταραχές. Ορισμένες εξ αυτών θέλησαν να εγκαταλείψουν τη χώρα, άλλες να παραμείνουν και ελάχιστες να προχωρήσουν σε νέα συμβόλαια και νέες επενδύσεις. Ο NOC αναγκάστηκε να θέσει εαυτόν υπό τις οδηγίες ξένων εταιρειών, προκειμένου να επιτύχει την επιστροφή τους, όπως έπραττε συστηματικά κατά το παρελθόν (πριν το 2011)³⁵. (βλ. Πίνακα 4)

35. Πρβλ. Καί: Barltrop, R. (2019) "Oil and gas in a new Libyan era: Conflict and continuity". The Oxford Institute for Energy Studies, MEP 22.

Πίνακας 4. Εταιρικά σχήματα δραστηριοποιούμενα εις τον εν Λιβύη τομέα των υδρογονανθράκων (2019)

Σχήματα ιδιοκτησίας Εθνικού Φορέα Πετρελαίου (NOC)	Σύμπραξις Εθνικού Φορέα Πετρελαίου (NOC) μετ' αλλοδαπών επενδυτικών σχημάτων
Arabian Gulf Oil Company (AGOCO)	Akakus Oil Operations (Ισπανική Repsol 32%, Γαλλική Total 24%, Αυστριακή OMV 24%, Νορβηγική Equinor 20%)
Brega Petroleum Marketing	Harouge Oil Operations (Καναδική Petro-Canada)
Jowfe Oil Technology	Libyan Emirates Refining Company (Αμερικανική Dow Chemical Company, TransAsia Gas International LLC Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, ETA Star Group Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, Ολλανδική Vitol)
National Drilling and Workover Company	Mabruk Oil Operations (Γαλλική ομώνυμη)
North African Geophysical	Mellitah Oil and Gas (Ιταλική Eni)
Petro Air	Nafusa Oil Operations (Ινδονησιακή PT Medco Energi Internasional)
Ras Lanuf Oil and Gas Processing Company	Waha Oil Company (Αμερικανική ConocoPhillips, Αμερικανική Marathon Oil, Αμερικανική Hess Corporation)
Sine Oil Company	Zucitina Oil Company (Αμερικανική Occidental International, Αυστριακή OMV)
Taknia Libya Engineering	
Zawia Oil Refining Company	

Πηγή: Baltrop, R (2019), "Oil and Gas in a new Libyan era: Conflict and Continuity". The OxfordEnergy Institute for Energy Studies, MEP 22 και επεξεργασία δευτέρας στήλης από τους συγγραφείς με προσθήκη στοιχείων εθνικότητας των Εταιρειών.

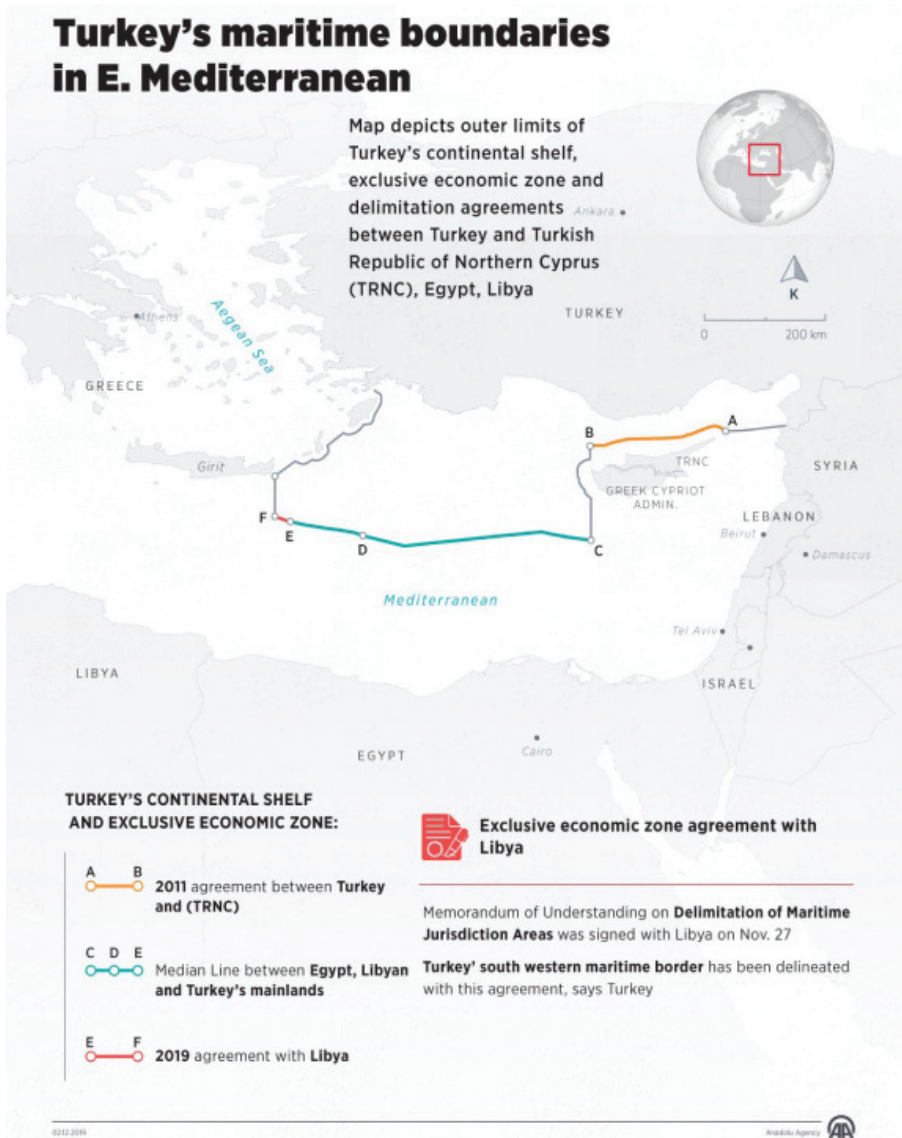
β) Οι εξελίξεις, όσον αφορά το μέτωπο των στρατιωτικών επιχειρήσεων, θέτουν την κυβέρνηση της Τρίπολης υπό πολιορκία ενώ οι δυνάμεις του Στρατάρχη Χάφταρ ήλεγξαν τη Νότια Λιβύη, όπου υπάρχουν βασικές πετρελαιοπηγές της χώρας (όπως φαίνεται στον Χάρτη 9). Τα έσοδα συνεχίζουν να εισρέουν στα ταμεία της κυβέρνησεως της Τρίπο-

λης, αλλά ασφαλώς, η συγκεκριμένη εξέλιξη στο μέτωπο των επιχειρήσεων προσθέτει πολιτική πίεση προς αυτήν, η οποία πείθει τις δυνάμεις της Ρωσίας, της Γερμανίας, της Τουρκίας και του Κατάρ, οι οποίες την υποστηρίζουν, να σπεύσουν να δρομολογήσουν εξελίξεις, προς την κατεύθυνση πολιτικής συμφωνίας η οποία κρίνουν ότι θα «προστατεύσει» την καταρρέουσα κυβέρνηση του Σάρατζ, προστατεύοντας ταυτοχρόνως και τις δικές τους επενδύσεις. Στον κανόνα αυτόν όμως δεν εντάσσεται η Ρωσία, η οποία αφενός προβάλλει ισχύ στην Κυβέρνηση Σάρατζ αλλά αφετέρου βρίσκεται σε εξαιρετικά καλή θέση υποστηρίζοντας την επέλαση των στρατευμάτων του Στρατάρχου Χάφταρ ο οποίος είναι μέχρι στιγμής ο αδιαμφισβήτητος νικητής επί του πεδίου της μάχης. Από την άλλη πλευρά, η Γαλλία, και η Αίγυπτος αποτελούν την εγγύηση για την ομαλότητα στην περιοχή, αποκηρύσσοντας το παντελώς ανυπόστατο νομικώς τουρκολιβυκό σύμφωνο το οποίο διαγράφοντας προκλητικώς τις θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδος δημιουργεί συνθήκες μεγίστης ασταθείας σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο.

Στο σημείο, αυτό, οφείλουμε να τονίσουμε ότι το σχετικό κείμενο³⁶ έχει αποσταλεί ήδη από την 26/12/2019 στον Γ.Γ. του ΟΗΕ με πλήρεις συντεταγμένες και προβλέπει από χαρτογραφική άποψη τα ακόλουθα (Βλ. Χάρτη 12, κατωτέρω).

36. (A /74/634, Distr.: General, 27 December 2019, Seventy-fourth session, Agenda item 74 (a) Oceans and the law of the sea: oceans and the law of the sea, Letter dated 26 December 2019 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Libya to the United Nations addressed to the Secretary-General). Περιεχόμενο της Επιστολής αυτής του Πρέσβευς Κου Elmahdi S. Elmajerbi/Chargé d' affaires a.i., έχει ως εξής: «*I have the honour to transmit herewith an explanatory note from the Permanent Mission of the State of Libya to the United Nations on the memorandum of understanding signed on 27 November 2019 between the Government of National Accord of the State of Libya and the Government of the Republic of Turkey regarding the delimitation of the maritime jurisdiction areas in the Mediterranean (see annex). I would be most grateful if the present letter and its annex could be circulated as a document of the General Assembly, under agenda item 74 (a). (Signed) Elmahdi S. Elmajerbi, Ambassador/Chargé d' affaires a.i.*»

Χάρτης 12. Το άκρο Τουρκολιβικό Σύμφωνο και οι επιχειρούμενες από την Τουρκία να επιβληθούν ΑΟΖ Τουρκίας-Λιβύης (τουρκικό Πρακτορείο Anadolu).

Η Γαλλία, στην εξαιρετικά λεπτή αυτή συγκυρία για την ειρήνη και την σταθερότητα στην Μεσόγειο, συμμετέχει με την Ελλάδα στην άσκηση Ειδικών Δυνάμεων Ελλάδος-ΗΠΑ «Μέγας Αλέξανδρος» (27/01 – 2/02), στο τρίγωνο Μαγνησία, Σκύρος, Άγιος Ευστράτιος, με το ελικο-

πτεροφόρο αμφιβίων επιχειρήσεων «FS Dixmude». Το «FS Dixmude» μεταφέρει 350 άτομα ταξιαρχίας πεζικού, οχήματα αναγνώρισης AXM-10RC, τροχοφόρα τεθωρακισμένα οχήματα μάχης VBCI, στρατιωτικά οχήματα VBL (παρόμοια με αυτά που έχει και ο Ελληνικός Στρατός), εξοπλισμένα ελικόπτερα Gazelle και μεταφορικά ελικόπτερα Super Puma. Για τις αμφίβιες επιχειρήσεις έχει ένα αποβατικό σκάφος EDAR και δύο CTM. Εντάχθηκε στην υπηρεσία του γαλλικού Πολεμικού ναυτικού το 2012 και είναι παρόμοιο με τα δύο ελικοπτεροφόρα της κλάσης που διαθέτει η Αίγυπτος, τα Nasser και Anwar el Sadat³⁷.

Ήδη από τώρα αλλά και τους μήνες που θα ακολουθήσουν, η Γαλλία θα συνεχίσει να προβάλλει ισχύ με το Αεροπλανοφόρο της “Charles de Gaulle” συνοδευόμενο από 5 συνολικώς πολεμικά σκάφη συνοδείας, μεταξύ των οποίων οργανικό στέλεχος θα αποτελεί και η ελληνική φρεγάτα «Ψαρά» και ένα υποβρύχιο.

Εξ αιτίας των απαγορεύσεων και αναγκαστικών διακοπών της παραγωγής που επέβαλαν τα στρατεύματα του Στρατάρχη Χάφταρ η παραγωγή πετρελαίου στη Λιβύη υποχώρησε εντυπωσιακά στα 320 000 b/d, έναντι των 1,2 εκατομμυρίων b/d, ήδη από την 18η Ιανουαρίου 2020. Η μείωση αυτή προκάλεσε οικονομικές απώλειες της τάξεως των 256 εκατομμυρίων δολλαρίων (232 εκατομμύρια Ευρώ), μετά από το κλείσιμο των πλέον σημαντικών πετρελαιοπηγών και λιμένων ανατολικά και νοτιώς της Χώρας από τις δυνάμεις του Χάφταρ όπως υποδεικνύουν σχετικά ενημερωτικά δελτία της NOC της 25ης Ιανουαρίου³⁸. Η Σαράρα είχε κλείσει από το Δεκέμβριο (σ.σ. του 2018) όταν οι παραστρατιωτικές οργανώσεις –μισθοδοτούμενες να τη φυλάττουν – απαίτησαν μία δραματική αύξηση των μισθών τους.

Το μονοπώλιο του Χάφταρ αναφορικά με την πετρελαιοπαραγωγή δύναται να οδηγήσει σε τρεις επιλογές: (1) Αυτόνομη εκμετάλλευση και εμπορία χωρίς την παρεμβολή της Τρίπολης, (2) Εντατικοποίηση των επιχειρήσεων κατά της Τρίπολης ώστε να ελέγξει πλήρως την κατάσταση, (3) Εγκατάλειψη των οφελούντων την Τρίπολη εσόδων διατυπώνοντας απαιτήσεις για κατοχή μεγάλων μεριδίων³⁹.

37. <https://www.enikos.gr/society/698575/askisi-elladas-ipa-gallias-kodikos-megas-alexandros>

38. <https://www.jeunefrique.com/887103/politique/libye-la-production-de-brut-chute-de-75-en-raison-du-blocage-des-terminaux-petroliers/>

39. Petroleum Economist (2019) “Libya’s oil fields fall into Haftar’s hands”. Διαθέσιμο εις <https://www.petroleum-economist.com/articles/politics-economics/middle-east/2019/libyas-oil-fields-fall-into-haftars-hands> [26/1/2020]

Γεγονότα του Ιανουαρίου του 2020

7 Ιανουαρίου: Η Γερμανία καλεί την Αλγερία να παραστεί στο Συνέδριο Ειρήνης του Βερολίνου. Είχε προηγηθεί δήλωση του Προέδρου της Αλγερίας σύμφωνα με την οποία «η χώρα του αρνείται να απουσιάσει από οποιαδήποτε φάση της διαδικασίας επίλυσης της κρίσης στη Λιβύη». Παρατηρείται ότι το Βερολίνο επιθυμεί να φέρει σε επαφή την Αλγερία με την Τουρκία στο πλαίσιο αυτής της συναντήσεως κάτι που ενεφανίσθη ότι αποτελούσε έντονη επιθυμία της Τουρκίας. Το γεγονός των τουρκικών σκοπιμοτήτων, επιβεβαιώθηκε και από την ανεπιτυχή επίσκεψη του τούρκου ΥΠΕΞ κου Τσαβούσογλου στην Αλγερία, την...ίδια μάλιστα ημέρα που διετυπώθη η γερμανική πρόσκληση προς την βορειο-αφρικανική αυτή χώρα. Την ίδια ημέρα επισκέφθηκε την Αλγερία και ο Λίβυος πρωθυπουργός κος Φαγιέζ αλ Σάρατζ. Πολλές, πάρα πολλές οι συμπτώσεις και μάλλον «έλλειψις διακριτικότητας» από πλευράς διαθέσεων του γερμανικού ΥΠΕΞ προς εξυπηρέτηση των τουρκικών στρατηγικών βλέψεων στην Λιβύη, θα σημείωνε ένας, καλόπιστος παρά ταύτα, παρατηρητής!

7 Ιανουαρίου: Η Γερμανίδα Καγκελάριος Μέρκελ και ο Τυνησίος Πρόεδρος Σαγιέντ έχουν τηλεφωνική συνομιλία για τη Λιβύη. Αξίζει και εδώ να σημειωθεί ότι ένα μήνα πριν, την 25η Δεκεμβρίου 2019, ο κος **Ερντογάν** είχε πραγματοποιήσει αιφνιδιαστική επίσκεψη στην Τυνησία, «με αίτημα να συμμετάσχει η χώρα σε μια τουρκική συμμαχία στη **Λιβύη και σύμφωνα με πληροφορίες να παραχωρήσει στην Τουρκία βάση ελλιμενισμού**, συναντώντας ωστόσο την αρνητική απάντηση του Τυνησίου προέδρου Καΐς Σαγιέντ»⁴⁰.

7 Ιανουαρίου: Η Ρωσία κατηγορείται από τον τουρκικό τύπο ότι στέλνει στρατεύματα στη Λιβύη.

8 Ιανουαρίου: Στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον TurkStream, η οποία υπεγράφη στην Κωνσταντινούπολη, ξεκινούν οι συζητήσεις για μια συμφωνία κατάπαυσης του πυρός στη Λιβύη.

8 Ιανουαρίου: Ελλάδα-Κύπρος-Αίγυπτος-Γαλλία καταδικάζουν το τουρκολιβυκό σύμφωνο οριοθέτησης ΑΟΖ. Η Ιταλία αρνείται να προσυπογράψει, καθώς ο Ιταλός ΥΠΕΞ Λουίτζι ντι Μάγιο (Luigi Di Maio) θεωρεί ότι εξωθείται στην υποστήριξη του Χάφταρ.

40. <https://www.iefimerida.gr/kosmos/exelixeis-aifnidiastiki-episkepsi-erntogan-stin-tynisia>

9 Ιανουαρίου: Στην Ιταλία εκτυλίσσεται μια δημόσια κριτική για την απουσία της Ιταλίας από τα τεκταινόμενα στη Λιβύη και μάλιστα, η ιταλική αδυναμία αντιπαραβάλλεται με την τουρκική «ικανότητα διείσδυσης». Ο Πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε (Giuseppe Conte) αρνείται τις κατηγορίες, ενώ ο ΥΠΕΞ Λουίτζι ντι Μάγιο παραδέχθηκε την αδυναμία.

9 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός ΥΠΕΞ Heiko Maas δηλώνει ότι φοβάται πως «η Λιβύη θα γίνει μια δεύτερη Συρία».

9 Ιανουαρίου: Συνάντηση του Ιταλού Πρωθυπουργού Κόντε (Conte) με τον Χάφταρ στην Ρώμη, ενώ την ίδια στιγμή ο Σάρατζ μεταβαίνει στις Βρυξέλλες για συνάντηση –μεταξύ άλλων– με τον Γερμανό ΥΠΕΞ Χέικο Μάας (Heiko Maas).

10 Ιανουαρίου: Συνάντηση του Γάλλου ΥΠΕΞ Ζαν Υβ λε Ντριάν (Jean-Yves Le Drian) με τον Τυνήσιο Πρόεδρο Κάις Σαΐντ (Kais Saied) και δηλώσεις ότι «η επίλυση της κρίσης στη Λιβύη είναι κορυφαία προτεραιότητα για τη Γαλλία».

11 Ιανουαρίου: Η Ρωσία, από κοινού με την Τουρκία, καλούν για κατάπαυση του πυρός, η οποία θα ξεκινήσει στις 22:00. Και οι δύο αντιμαχόμενες πλευρές καλωσορίζουν τη συμφωνία, αλλά ταυτόχρονα ανταλλάσσουν καταγγελίες για καταπάτησή της.

11 Ιανουαρίου: Ο Πούτιν αρνείται ότι οι Ρώσοι πολεμιστές στη Λιβύη αντιπροσωπεύουν το επίσημο ρωσικό κράτος.

13 Ιανουαρίου: Συνάντηση των ηγετών των δύο αντιμαχόμενων πλευρών στη Μόσχα για την επικύρωση της συμφωνίας της κατάπαυσης του πυρός. Αποχώρηση Χάφταρ.

13 Ιανουαρίου: Κοινή συνέντευξη τύπου του Ιταλού Πρωθυπουργού και του Τούρκου Προέδρου με κοινό τόπο όσον αφορά την εμπέδωση της κατάπαυσης του πυρός στη Λιβύη. Σύμφωνα με τον Κόντε, «η Ιταλία επιθυμεί μια ανεξάρτητη, ενιαία και κυρίαρχη Λιβύη».

14 Ιανουαρίου: Ανακοίνωση της Καγκελαρίας ότι θα διοργανωθεί Συνέδριο Ειρήνης για τη Λιβύη στο Βερολίνο στις 19 Ιανουαρίου.

16 Ιανουαρίου: Απόφαση Μακρόν για την αποστολή του αεροπλανοφόρου "Σαρλ ντε Γκολ (Charles De Gaulle)".

16 Ιανουαρίου: Η Γαλλία καταδικάζει την τουρκολιβυκή συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ.

19 Ιανουαρίου: Οδικός χάρτης 55 σημείων στο πλαίσιο του Συνεδρίου Ειρήνης του Βερολίνου για την εμπέδωση της ειρήνης.

19 Ιανουαρίου: Ο Ιταλός Πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε δηλώ-

νει αισιόδοξος για την έκβαση του Συνεδρίου Ειρήνης του Βερολίνου.

20 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός ΥΠΕΞ Χέικο Μάας δηλώνει ότι η Γερμανία προτίθεται να διοργανώσει και δεύτερο Συνέδριο Ειρήνης για τη Λιβύη σε ένα μήνα.

20 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Στέφεν Ζάιμπερτ (Steffen Seibert) δηλώνει ότι «η Γερμανία συμμερίζεται τις ανησυχίες της Ελλάδας».

20 Ιανουαρίου: Ο Ιταλός ΥΠΕΞ Λουίτζι ντι Μάγιο αποτίμησε ως «επιτυχημένο» το Συνέδριο του Βερολίνου και αναγνώρισε το σημαντικό ρόλο της Αιγύπτου στα τεκταινόμενα στη Λιβύη.

21 Ιανουαρίου: Η Ιταλία διέψευσε τις αιτιάσεις του Ερντογάν περί κοινών ερευνών Ιταλίας-Τουρκίας για την εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων εντός της λιβυκής επικράτειας.

23 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός ΥΠΕΞ Χέικο Μάας ζητά από τα γειτονικά κράτη να συμβάλουν στην εξεύρεση λύσης.

24 Ιανουαρίου: Ο Ρώσος Πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν καλεί για συνάντηση των μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας με θέμα τη Λιβύη.

27 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός ΥΠΕΞ Χέικο Μάας καλεί τον ΟΗΕ να προχωρήσει σε ψήφισμα για την επιβολή κυρώσεων σε όποιο μέρος παραβιάζει το εμπάργκο όπλων στη Λιβύη.

27 Ιανουαρίου: Ξεκινά η προγραμματισμένη, πολυεθνική, διακλαδική άσκηση Ελλάδας - Γαλλίας - Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, με την επωνυμία «Μέγας Αλέξανδρος 2020».

28 Ιανουαρίου: Η Ρωσία δηλώνει ότι είναι πρωταρχικής προτεραιότητας για την ίδια να εκκινήσει ο διάλογος μεταξύ των δύο αντιμαχόμενων πλευρών.

28 Ιανουαρίου: Πλους αεροπλανοφόρου "Τσαρλς ντε Γκωλ" συνοδεία της φρεγάτας «Σπέτσαι».

29 Ιανουαρίου: Η Ιταλία και η Κύπρος καταδικάζουν το τουρκολιβυκό σύμφωνο οριοθέτησης ΑΟΖ.

29 Ιανουαρίου: Δηλώσεις υποστήριξης Μακρόν και καταδίκη της τουρκικής προκλητικότητας στο πλαίσιο της επίσκεψης Μητσοτάκη στο Παρίσι. Στο πλαίσιο των συγκεκριμένων δηλώσεων, ο Μακρόν κατηγορεί την Τουρκία ότι παραδίδει οπλισμό στη Λιβύη και ως εκ τούτου, αθετεί τη συμφωνία του Βερολίνου.

29 Ιανουαρίου: Ανταλλαγή ανακοινώσεων Γαλλίας και Τουρκίας. Ο Μακρόν κατηγόρησε την Τουρκία ότι αθετεί τη συμφωνία για τη Λιβύη και ο Εκπρόσωπος του Τουρκικού ΥΠΕΞ Χαμί Ακσού (Hamî Aksoy) απάντησε ότι «η Γαλλία αποσταθεροποιεί τη Λιβύη» και ότι είναι «η μοναδική υπαίτιος για την κατάσταση στη Λιβύη».

30 Ιανουαρίου: Ανακοίνωση του Εθνικού Φορέα Πετρελαίου της Λιβύης ότι το κοινοπρακτικό σχήμα “Mellitah Oil and Gas” με την ιταλική ENI εμφανίζει απώλειες 155.000 βαρελιών πετρελαίου ημερησίως εξαιτίας του αποκλεισμού των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων και των λιμανιών της Λιβύης.

31 Ιανουαρίου: Ο Γερμανός Πρέσβης στα Ηνωμένα Έθνη Κριστόφ Χόϊσγκεν (Christoph Heusgen) καλεί τα μη μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας να προχωρήσουν στο ψήφισμα.

31 Ιανουαρίου: Ο Γάλλος Πρέσβης στο Κάιρο χαρακτηρίζει την Αίγυπτο «πόλο σταθερότητας στην περιοχή» και σημειώνει ότι λαμβάνουν χώρα γαλλοβρετανικές συνομιλίες για την έκδοση ψηφίσματος από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ στη βάση των αποφάσεων του Συνεδρίου του Βερολίνου.

31 Ιανουαρίου: Ο Ρώσος Πρέσβης στα Ηνωμένα Έθνη Βασίλη Νεμπένζια (Vasily Nebenzya) παραθέτει ομιλία, σύμφωνα με την οποία «η Ρωσία δε διαθέτει κρυφή ατζέντα για τη Λιβύη και καλεί όλες τις αντιμαχόμενες πλευρές να σταματήσουν τις συγκρούσεις».

31 Ιανουαρίου: Η Διεθνής Αμνηστία καταγγέλει την ιταλολιβυκή συμφωνία για τη συγκράτηση των μεταναστών. Ακολούθησε η καταγγελία από πλευράς του Συμβουλίου της Ευρώπης.

31 Ιανουαρίου: Οι βρετανικές αρχές εκδίδουν στη Γαλλία τον Γαλλο-αλγερινό Αλεξάντρ Ντζούχρι (Alexandre Djouhri), κατηγορούμενο για τις παράνομες λιβυκές χρηματοδοτήσεις προς το Σαρκοζί το 2007.

Ας ξεκινήσουμε τη συζήτηση θεωρώντας ότι, με βάση το νόμο, για την οιαδήποτε οριοθέτηση, από τη στιγμή που όμορα και γειτονικά παράκτια κράτη δεν έχουν έλθει σε συμφωνία για τη χάραξη και οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, εφαρμόζεται ο ορισμός της μέσης γραμμής και από το γεγονός ότι η Τουρκία δεν έχει υπογράψει το ΔτΘ δυσχεραίνοντας την οποιαδήποτε προσπάθεια επίλυσης μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης του οποίου την δικαιοδοσία δεν αποδέχεται. Το Διεθνές Δικαστήριο συνοψίζοντας πρόσφατα την υφιστάμενη νομολογία του υιοθετεί τρία

στάδια για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών: i) αρχικά ορίζει τις γραμμές βάσεως και μια προσωρινή μέση γραμμή, ii) στη συνέχεια εξετάζει εάν υπάρχουν τέτοια στοιχεία που να προϋποθέτουν προσαρμογή της μέσης γραμμής ώστε να επέλθει ένα «δίκαιο αποτέλεσμα» και τέλος iii) εξετάζει το ενδεχόμενο η προσαρμογή αυτή να επιφέρει ένα «άδικο αποτέλεσμα», όπως π.χ. η αναλογία ανάμεσα στις θαλάσσιες περιοχές και το αντίστοιχο μήκος των ακτών τους.⁴¹ Επίσης, να τονίσουμε ότι η Υφαλοκρηπίδα υφίσταται *ipso facto et ab initio*⁴² ως «φυσικό δικαίωμα του κράτους» μη εξαρτωμένη από την διατύπωση ή μη, νομικής εκφράσεως από πλευράς του παρακτίου Κράτους δια την πρόσκτησή της, άρα δεν προϋποθέτει «ανακήρυξη», ενώ η ΑΟΖ προϋποθέτει «ανακήρυξη/declaration» και εν συνεχεία «οριοθέτηση/delimitation» αυτής σε συνεννόηση με τα όμορα παράκτια Κράτη.

Η Ελλάδα, ακολουθώντας το ΔτΘ, ως οφείλει και αποδέχεται, δεν επιδιώκει να αποφύγει ενδεχόμενη επίλυση των διαφορών της με την τουρκική πλευρά χωρίς να ακολουθήσει τις σχετικές ρυθμίσεις που απορρέουν από το εν λόγω Δίκαιο. Περί τούτου, αναφέρουμε ότι τα άρθρα 74 και 83 παρέχουν το νομικό πλαίσιο για την οριοθέτηση ΑΟΖ και Υφαλοκρηπίδας μεταξύ γειτονικών παρακτίων Κρατών με έναντι ή προσκειμένες ακτές. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 83

41. Nicaragua v. Colombia, ICJ Reports 2012.

42. Ιωάννου, Κ., Στρατή, Α., Το Δίκαιο της Θάλασσας, Νομική Βιβλιοθήκη, 4 η Έκδοση, 2013, «...Ο κανόνας που το Δικαστήριο θεωρεί ότι αναμφίβολα θεωρείται ο πιο θεμελιώδης από όλους τους κανόνες του δικαίου που αφορούν την υφαλοκρηπίδα, ο οποίος αντανακλάται στο άρθρο 2 της Σύμβασης της Γενεύης του 1958, είναι ο εξής: ότι τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους σε σχέση με την περιοχή της υφαλοκρηπίδας που αποτελεί φυσική προέκταση του χερσαίου εδάφους του μέσα και κάτω από τη θάλασσα, υπάρχουν *ipso facto* και *ab initio*, δυνάμει την κυριαρχίας του επί του εδάφους και ως προέκτασή της στην άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων για τον σκοπό της εξερεύνησης του βυθού και της εκμετάλλευσης των φυσικών του πόρων. Εν συντομία, υπάρχει εδώ ένα συμφυές δικαίωμα. Για την άσκησή του δεν απαιτείται οιαδήποτε νομική διαδικασία, ούτε η υιοθέτηση νομικών πράξεων... Επιπλέον, το δικαίωμα δεν εξαρτάται από την άσκησή του... Είναι «αποκλειστικό» υπό την έννοια ότι εάν το παράκτιο κράτος δεν επιλέξει να εξερευνήσει ή να εκμεταλλευθεί τις περιοχές της υφαλοκρηπίδας που του ανήκουν, αυτό είναι δική του υπόθεση, ουδείς, όμως, άλλος δύναται να το πράξει χωρίς τη ρητή συναίνεσή του».

- i. Η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Κρατών με ακτογραμμή σε γειτνίαση ή απέναντι από το άλλο θα ισχύει με βάση τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, συμβατικού και εθιμικού χαρακτήρα, με στόχο την επίτευξη μίας δικαίας (equitable) λύσεως.
- ii. Το ότι η λογική της «δικαίας λύσεως» εμπεριέχει και την αναγνώριση του δικαιώματος των ελληνικών νήσων του Αιγαίου, ανεξαρτήτως μεγέθους (πλήν των θαλασσιών βράχων), να απολαμβάνουν και αυτές του δικαιώματος Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ όπως οι χερσαίες εκτάσεις, κάτι που αναφέρεται σαφώς στο Άρθρο 121, παρ. 2 του Δ.τ.Θ (1982), όπως επισημαίνουν σχετικές αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου. Επίσης, *δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η Ελλάδα στη δήλωση αποδοχής της δικαιοδοσίας του Δ.Δ.Χ (όπως ισχύει από τον Ιανουάριο του 2015⁴³, έχει διατηρήσει επιφυλάξεις ως προς ορισμένες διαφορές που αφορούν «στα σύνορα του κράτους ή την εδαφική κυριαρχία της Ελληνικής Δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένης κάθε διαφοράς που αφορά στην έκταση και τα όρια της αιγιαλίτιδας ζώνης της και του εναερίου χώρου» (...with the exception of: b) any dispute concerning State boundaries or sovereignty over the territory of the Hellenic Republic, including any dispute over the breadth and limits of its territorial sea and its airspace;) και άρα θα μπορεί να ερμηνευτεί ότι κάποιες διαφορές με την Τουρκία υπάγονται στην εξαίρεση και δεν θα υπόκεινται στη δικαιοδοσία του ΔΔΧ. Και επιπλέον, η Ελλάδα (τουλάχιστον σύμφωνα με όσα επισήμως υποστηρίζει) δεν δέχεται ότι υφίστανται διαφορές με την Τουρκία εκτός από τα ζητήματα υφαλοκρηπίδας. Όσο για την αντίστοιχη δήλωση δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου για το Δίκαιο της θάλασσας (International Tribunal of the Law of the Sea- ITLOS), η Ελλάδα έχει εξαιρέσει όλες τις διαφορές που αφορούν στην οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών. Οπότε το ζήτημα υπαγωγής στο ΔΔΧ σχετικής διαφοράς, ακόμα κι αν δεχθεί η Τουρκία, είναι αμφισβητήσιμο αν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Άλλωστε υπάρχει και η πρόσφατη δήλωση του Υπουργείου Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών η οποία αναφέρθη ρητώς στο δικαίωμα των νήσων, αναγιγνώσκοντας ορθώς τις προ-*

43. βλ. “Declarations recognizing the jurisdiction of the Court as compulsory”, <https://www.icj-cij.org/en/declarations/gr>, Greece, 14 January 2015, (Signed) Evangelos Venizelos).

νοιες του Δ.τ.Θ υπογραμμίζοντας ότι «σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο όπως αποκρυσταλλώνεται στη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, τα νησιά έχουν γενικά δικαίωμα στην ΑΟΖ και στην ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα στον ίδιο βαθμό με οποιαδήποτε άλλη χερσαία περιοχή»⁴⁴. ‘Αλλωστε, συμφώνως προς την απόφαση της 12ης Ιουλίου 2016 του Μονίμου Διεθνούς Δικαστηρίου Διαιτησίας (Permanent Court of Arbitration/PCA), ορίζει σαφώς την νομική οντολογία της εννοίας της «νήσου» διευκρινίζοντας οιαδήποτε ασάφεια της παρ. 3, του Άρθρου 121 της UNCLOS II/1982 (Δ.τ.Θαλάσσης) και ακυρώνει πλήρως τους τουρκικούς ισχυρισμούς περί «μειωμένης υποστάσεως κυριαρχικών δικαιωμάτων» των ελληνικών Νησιών του Αιγαίου.

- iii. Αν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία σε εύλογο χρονικό διάστημα, τα ενδιαφερόμενα Κράτη θα πρέπει να καταφύγουν στις διαδικασίες που αναφέρονται στο Μέρος XV του ΔτΘ⁴⁵.
- iv. Εν αναμονή της συμφωνίας όπως αυτή περιγράφεται στην παράγραφο 1, τα ενδιαφερόμενα Κράτη, σε πνεύμα κατανόησης και συνεργασίας⁴⁶, θα κάνουν κάθε προσπάθεια να έλθουν σε συμφωνία (provisional agreement) και στη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου να μην διακινδυνεύσουν ή να εμποδίσουν την προσπάθεια για μία τελική συμφωνία.⁴⁷ Αυτές οι διευθετήσεις δεν θα επηρεάσουν την τελική οριοθέτηση.
- v. Όπου υπάρχει συμφωνία εν ισχύ μεταξύ των ενδιαφερομένων Κρατών, ερωτήματα που σχετίζονται με την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας θα καθορίζονται με βάση αυτή τη συμφωνία.⁴⁸
- vi. Το άρθρο 74 έχει παρεμφερή νομική γλώσσα και είναι ίδιο από κάθε άποψη με τη μόνη διαφορά ότι δεν αναφέρεται στην Υφαλοκρηπίδα αλλά στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη.
- vii. Εδώ βεβαίως ο λόγος για τον οποίο υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός στον ορισμό, αλλά όχι στο νομικό περιεχόμενο, είναι απλός: Η

44. <https://www.cnn.gr/news/politiki/story/204056/steit-ntipartment-proklitiko-kai-antiparagogiko-to-mnimonio-toyrkias-livyis>.

45. ΔτΘ: Συντομογραφία για το Δίκαιο της Θάλασσας.

46. Κάτι που, όπως καταδεικνύουν τα χρονικά στιγμιότυπα που αναφέραμε στην εισαγωγή, η Τουρκία έχει παραβιάσει κατάφωρα...

47. Άλλη μία παραβίαση των κανόνων διεθνούς δικαίου.

48. Κάτι που πιθανόν επιδιώκει η Τουρκία;

ΑΟΖ και η Υφαλοκρηπίδα δεν ταυτίζονται γεωμετρικά πάντα, ειδικά στην περίπτωση όπου η Υφαλοκρηπίδα ενός Κράτους εκτείνεται σε διεθνή ύδατα. Στην περίπτωση της Ανατολικής Μεσογείου όμως, ειδικά σε μία λεκάνη που χαρακτηρίζεται από ενεργά ηπειρωτικά περιθώρια και σε αποστάσεις λιγότερο των 200 ναυτικών μιλίων από τη μία ακτή στην άλλη, η ταύτιση της ΑΟΖ και της Υφαλοκρηπίδας είναι δεδομένη.

- viii. Αν εξετάσουμε τη διεθνή πρακτική με βάση τη νομοθεσία τα γειτονικά παράκτια Κράτη (ή αυτά που βρίσκονται σε απέναντι ακτές), σε απόσταση εντός των 400 ναυτικών μιλίων το ένα από το άλλο, κατά πάσα πιθανότητα θα έχουν μία αλληλοεπικάλυψη των θαλασσίων ζωνών τους.
- ix. Στο πλαίσιο αυτό η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδος απέστειλε την επιστολή Permanent Mission of Greece to the United Nations, Ref No. 90.2.2/3065, New York, 9 December 2019 όπου καταγγέλει αμοδιώς το Τουρκολιβυκό Σύμφωνο.

8. ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΛΙΒΥΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Όπως αναδείξαμε στον Πίνακα 1, η επιρροή της Λιβύης στην ενεργειακή επάρκεια της Ευρώπης είναι εξόχως σημαντική επίσης, εντοπίζεται ένα τρίπτυχο ενεργειακών συμφερόντων αντιτιθεμένων στην υλοποίηση του EastMed: της Ρωσίας, της Γερμανίας και της Τουρκίας.

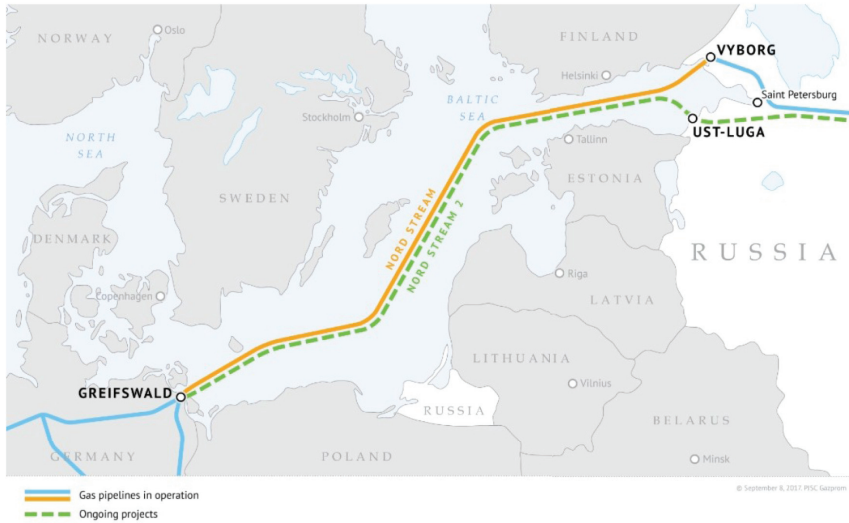
1) Οι δύο πρώτες έχουν ήδη συμπήξει το γνωστό consortium Nordstream των αγωγών που διασχίζουν τον βυθό της Βαλτικής Θάλασσας με πρώτον τον ήδη λειτουργούντα αγωγό «Nordstream» μέσω του οποίου προμηθεύουν την ΕΕ με ρωσικό φυσικό αέριο ποσότητας της τάξεως των 55bcm και δεύτερον τον αγωγό Nordstream II ο οποίος δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη και υπόκειται σε καθυστερήσεις πολλαπλών αιτιών, αλλά κυρίως εκπηγαζουσών από τις αντιδράσεις του Προέδρου Τράμπ, ο οποίος τον θεωρεί μια παγίδα ενεργειακής εξάρτησης για την ΕΕ.

Πρόκειται για ένα συνολικό κόστος κατασκευής της τάξεως των 9,5 δις Ευρώ και ικανότητα ετήσιας μεταφοράς ακόμη 55 bcm, τα οποία αντιστοιχούν σε ακόμη ένα ποσοστό του 11 % της ετήσιας ευρωπαϊκής κατανάλωσης. Οι δύο κλάδοι συνεπώς θα καλύπτουν το 22% της ευρωπαϊκής καταναλώσεως σε φυσικό αέριο. Το όλο project χρηματοδοτείται κατά 50 % από την ρωσική Gazprom, και τις εξής ευρωπαϊκές εταιρείες: την γαλλική Engie, τις γερμανικές Uniper και Wintershall, την αυστριακή OMV και την αγγλο-ολλανδική Shell, με ποσοτό 10 % για εκάστη. Η πεποίθηση που προβάλλουν ορισμένοι εκ των συμβαλλομένων είναι ότι ο NordStream II θα θεράπευε κάποιες ευρωπαϊκές ενεργειακές ανασφάλειες εκπηγάζουσες από το ότι η συνεργασία Ουκρανίας-Ρωσίας τελειώνει το 2019 και η αντίστοιχη Ρωσίας-Πολωνίας τελειώνει το 2022⁴⁹. Το Βερολίνο επιθυμεί υπό αυτές τις συνθήκες, μέσω του NordStream II να διπλασιάσει την ικανότητα μεταφοράς του NordStream I ώστε να καταστεί δυνατή η υποδοχή των ποσοτήτων που διήρχοντο πριν από την Ουκρανία και την Πολωνία. Το σχέδιο θα πρέπει, συμφώνως με τις γερμανικές επιθυμίες, να τεθεί σε λει-

49. https://fr.theepochtimes.com/__trashed-12467-732662.html

τουργία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020.⁵⁰ (Βλ. Κατωτέρω, Χάρτες 13 και 14)

Χάρτης 13. Διαδρομή αγωγών Nordsteam και Nordstream II

Χάρτης 14. Ευρωπαϊκό Δίκτυο του Αγωγού Nordstream (και δυνητικά του II)

50. <https://fr.euronews.com/2019/12/23/le-gazoduc-nord-stream-2-au-coeur-des-tensions-entre-washington-et-moscou>

2) Η Τουρκία από την άλλη πλευρά επιθυμεί να φιλανδοποιήσει την Ελληνική πλευρά ώστε να μην είναι σε θέση, ως ο μόνος νομίμως ενεργών κρατικός δρών της περιοχής και το κύριο ανάχωμα στις Αιγαιακές και μεσογειακές αναθεωρητικές της βλέψεις, να αντιδράσει καιριώς και αποτελεσματικώς όντας παραλλήλως και το δεύτερο μέρος της Νοτιο-Ανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ.

Και αυτόν τον σκοπό της προσπαθεί να τον υλοποιήσει με τις κατά καιρούς προκλητικές και παράνομες NOTAM: A5876/2016, A5882/2016, A3603/2017, A3764 (και όχι μόνον...) οι οποίες επαρκώς τεκμηριώνουν την πρόθεσίν της να ακυρώσει την ελληνική εθνική κυριαρχία εις το Ανατολικό Αιγαίο καθ' ολοκληρίαν και καθ' όλον το έτος, παραβιάζουσα σαφώς και πέραν οιασδήποτε διεθνοδικαϊκού θεσφάτου, πάντα τα συμφωνηθέντα εις τα ΜΟΕ Παπούλια-Γιλμάζ και Μπακογιάννη-Γκιούλ.

Εν Ελλάδι, αποφασίσαμε να εκκινήσομε από την 20ην Μαΐου 2019 και να συνεχίσομε μέχρι σημερα μετά μια σύντομη διακοπή λόγω εκλογών και την πρώτην περίοδο λειτουργίας της νέας κυβερνήσεως, την αμφιλεγόμενη συζήτηση επί των πολλαπλώς ναυαγησάντων, ούτως ή άλλως, αυτών ΜΟΕ με την καταφθάσασα εις το κλεινόν άστυ τουρκικήν στρατιωτικήν αντιπροσωπείαν, ενώ μόλις τρεις ημέρες πρό της συναντήσεως των δύο αντιπροσωπειών η Άγκυρα, προφανώς για να επιδείξει...την καλήν της θέλησιν (!) εξέδωσε την NAVTEX 0635/19, δεσμεύουσα την περιοχή μεταξύ Χίου και Ευβοίας στο Κεντρικόν Αιγαίον(!) προς διεξαγωγήν ασκήσεων με πραγματικά πυρά κατά τας περιόδους 27-30 Μαΐου και 24-27 Ιουνίου. Ιδιαίτερος η δευτέρα αυτή περίοδος του Ιουνίου, παραβιάζει την –και κατά τον μήνα Ιούνιο– επέκτασιν των ΜΟΕ, η οποία αποτελεί συμφωνία Μπακογιάννη-Γκιούλ περιλαμβάνουσα τις περιόδους από 15 Ιουνίου έως 15 Σεπτεμβρίου.

- i. Ήταν άραγε τυχαίον ότι η μεν πρώτη περίοδος ήρχετο μίαν ημέραν μετά τις ευρωεκλογές του 2019 και η άλλη συνέπιπτε με το πέρας περιόδου της περιόδου των εθνικών εκλογών;
- ii. Από την υπογραφήν των πρώτων αυτών ΜΟΕ (27/05/1988) μέχρι σήμερα, τα προαναφερθέντα ΜΟΕ έχουν υποστεί περί τας 90.000 παραβιάσεις (!), εις βάρος πάντοτε των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.
- iii. Κατά την περίοδον ισχύος των ΜΟΕ αυτών και συγκεκριμένα από το 1989 μέχρι το 2006 η Τουρκία με συγκεκριμένες ενέργειες αξιο-

ποιούσες τις ασαφείς των πρόνοιες επέτυχε –εντός των ΝΑΤΟϊκών κανονισμών και προβλέψεων του ICAO– να «εξαιρέσει» 19 ελληνικά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου από το δικαίωμα καλύψεως των από την Ελληνική Πολεμική Αεροπορία με μοιραίο αποτέλεσμα τις πρόσφατες –πέραν πάσης διεθνούς νομιμότητας– διεκδικήσεις από πλευράς τουρκικής κυβερνήσεως και αντιπολιτεύσεως, περί «μη ελληνικότητας 18 νήσων του Αιγαίου».

- iv. Εις την ασάφεια αυτή των ΜΟΕ Παπούλια-Γιλμάζ βασίζεται και ο ανιστόρητος προσδιορισμός της Αγκύρας περί του τί είναι «Αιγαίον» και του τί είναι «Ανατολική Μεσόγειος» τον οποίον, δυστυχώς, επανέλαβαν ακρίτως και υπουργοί της προηγούμενης Κυβερνήσεως προσφέροντες ανέλπιστα συμπαράσταση εις την τουρκική προκλητικότητα!
- v. Η ίδια ασάφεια προσφέρει εις την Άγκυρα την δυνατότητα αμφισβητήσεως των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων του συμπλέγματος του Καστελλορίζου, ενός από τα πλέον επικίνδυνα σημεία θερμής ρήξεως μεταξύ Αθηνών και Αγκύρας.
- vi. Κρίσις των συγγραφέων είναι ότι συζήτηση δήθεν «ΜΟΕ» εντός ενός πλαισίου καταγιστικών παραβιάσεων του ελληνικού εναερίου χώρου, παρανόμων γεωτρήσεων εις την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, παρανόμων Τουρκολιβυκών Συμφώνων και παρανόμων ερευνών υπεράνω της Ελληνικής Υφαλοκρηπίδος είναι άστοχος, άκαιρος και επι ζημίαν των εθνικών συμφερόντων.

Ιδιαίτερα βαρύτητα είχε η είδησις της *Yeni Safak* η οποία απεκάλυψε ότι ο υπουργός Εθνικής Άμυνας της Τουρκίας Χουλουσί Ακάρ έδωσε στην τουρκική αντιπροσωπεία, η οποία θα ήρχετο να συμμετάσχει στον πρώτο γύρο των συζητήσεων για τα υποτιθέμενα ΜΟΕ, την εξής εντολή: «Θα θέσετε όλα τα τα διμερή ελληνοτουρκικά προβλήματα (!) στο Αιγαίο (!), στην Ανατολική Μεσόγειο (!) αλλά και στην Κύπρο και θα καταγράψετε τα αντεπιχειρήματα».

Μάλιστα η “ερντογανική ναυαρχίδα” του τουρκικού Τύπου θεωρεί ότι αυτή η διαδικασία αποτελεί συνέχεια της προσφάτου συναντήσεως της 5ης Φεβρουαρίου 2019, των κ.κ. Τσίπρα και Ερντογάν εις την Κωνσταντινούπολη, το περιεχόμενον της οποίας ουδέποτε εκοινοποιήθη εις τους Έλληνες πολιτικούς αρχηγούς. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί υποψίες για μίαν εν κρυπτώ και παραβύστω ειλημμένη απόφαση μεταξύ κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ και Ερντογάν επεξηγούσα την υψί-

στη σπουδή από την πλευρά της Αγκύρας προς την αποχωρούσα κυβέρνηση των Αθηνών (μήπως απωλεσθούν τα “ευήκοα ώτα”). Το επείγον ερώτημα είναι: πώς σκέπτεται να αντιδράσει έναντι όλων αυτών των ανηκούστων και άκρως επικινδύνων καταστάσεων περί τούτων η παρούσα Κυβέρνησις;

Και εάν, λόγω διεθνών πιέσεων, οφείλομε να συζητήσουμε εθνικές παραχωρήσεις υπό το βολικό κάλυμμα των ΜΟΕ, καλόν θα ήτο να το αποφύγομε πάση θυσία. Να αρχίσομε με τον επαναπροσδιορισμόν νέων, σαφεστέρων ΜΟΕ, εφόσον τα ήδη υπνώττοντα απεδείχθη ότι δεν καλύπτουν κατά κανέναν τρόπο το ζητούμενον της “καλής γειτονίας”.

Είναι δε απαραίτητον να τεθεί εις τα νέα εκσυγχρονισθησόμενα ΜΟΕ η σαφής ρήτρα περί σεβασμού της κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητος αμφοτέρων των μερών σεβαστών γενομένων των προβλεπομένων από:

- Πρώτον, την Συνθήκη της Λωζάννης 1923, όπως αύτη ετροποποιήθη εκ της Συμβάσεως του Montreux του 1936 αναφορικώς με την ελληνικήν κυριαρχίαν εις Λήμον και Σαμοθράκην.
- Δεύτερον, την Σύμβασιν του ICAO (Σικάγο 1944)
- Τρίτον, από απαραίτητως τη συμφωνία οριοθέτησης των περιοχών FIRs στην Ευρώπη (και άρα και των FIRs Αθηνών και Κωνσταντινουπόλεως), που υιοθετήθηκε κατά τις περιοχικές Συνδιασκέψεις του ICAO εις Γενεύην και Παρισίους το 1950, 1952 και 1958, ήδη υπογραφισών (μεταξύ άλλων και) από τας Αθήνας και την Άγκυραν.

Η διεθνής συγκυρία είναι απολύτως ευνοϊκή δια την Αθήνα και αποτελεί και ένα προοίμιον δια την εκδήλωσιν της ελληνικής στάσεως εις τα τεκταινόμενα εις Ανατολικήν Μεσόγειον.

Πέραν οιασδήποτε διεθνοδικαϊκής θεμελιώσεως, να διασφαλίσει για τον εαυτό της τον υψηλής γεωστρατηγικής σημασίας ρόλο του ενεργειακού κόμβου μεταξύ των αποθεμάτων της ΝΑ Μεσογείου, αλλά και νοτίως της Κρήτης και μάλιστα στην Λεκάνη του Ηροδότου η οποία ευρίσκεται κατά μέγα μέρος στην ΑΟΖ της Ελλάδος. Επίσης, ενδιαφέρεται να προβάλλει ισχύ στο Ισλάμ του Μάγκρεμπ ώστε να δύναται να ασκεί πίεση στην Τυνησία, την Αλγερία και την Αίγυπτο με εργαλείο τα ενεργά δίκτυα της ριζοσπαστικής ισλαμιστικής Οργανώσεως της Μουσουλμανικής Αδελφότητος που δρουν στα κρά-

τη αυτά και με τελική στόχευση την ανακατανομή προς όφελός της των θαλασσιών ζωνών ολοκλήρου της Λεκάνης της Λεβαντίνης και των υπολοίπων θαλασσιών περιοχών της ΝΑ Μεσογείου, ακυρώνοντας κατά 75% περίπου την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πρόσφατη παράνομη, ανυπόστατη και εξωδικαϊκή κύρωση της Συμφωνίας ορισμού Θαλασσιών Ζωνών με την Λιβύη (ΑΟΖ), όπως και ο διπλωματικά απαράδεκτος αποκλεισμός της Ελλάδος από την λεγομένη «Διάσκεψη του Βερολίνου» με πρωτοβουλία του Βερολίνου, όπου και επιδεικτικώς απουσίασε ο κος Τράμπ, ενώ ο ομόλογός του κος Πούτιν ήτο παρών και σε στενή συνεργασία με την γερμανίδα Καγκελάριο, και τον Τούρκο Πρόεδρο, αποδεικνύουν την ομοιογενή βουληση του «τριπτύχου των Χερσαίων Δυνάμεων» να εκμεταλλευθούν την αδιαφορία του Λευκού Οίκου για τους τουρκο-ρωσο—γερμανικούς γεωστρατηγικούς σχεδιασμούς σχετικά με την αποτροπή της υλοποίησως του EastMed.

3) Η Ρωσία πάλιν, χρησιμοποιούσα ως «πολιορκητικό κριό» ένα κράτος μέλος του ΝΑΤΟ (άρα υπό ΝΑΤΟϊκήν “αυτοκτονική ανοχή”), την Τουρκία, επιτυγχάνει τρεις σημαντικούς γεωστρατηγικούς στόχους:

- i. προβάλλει ισχύ στην Λιβύη στοχεύοντας να ελέγξει και από την Νότια Μεσόγειο την προμήθεια της ΕΕ με υδρογονάνθρακες (βλ. Πίνακες και γραφήματα της Eurostat ανωτέρω),
- ii. να προβάλλει ισχύ στην Αλγερία, Τυνησία και Αίγυπτο πωλώντας προστασία στα καθεστώτα τους από τα ανατρεπτικά ισλαμιστικά κινήματα των Αδελφών Μουσουλμάνων (πωλήσεις ρωσικών όπλων, προστασία και έλεγχος κρίσιμων λιμένων και εγκαταστάσεων, δημιουργία ναυτικών βάσεων, κ.τ.λ.) ερχομένη σε απ’ ευθείας αντιπαράθεση με τις τουρκικές γεωστρατηγικές βλέψεις στα σημεία αυτά, και
- iii. να παρακωλύει ελεγχόμενα εις το μέλλον την υλοποίηση του EastMed προσφέροντας ελπίδες στην Τουρκία ότι στηρίζει την στρατηγική της ενώ θα εξασφαλίζει από την Άγκυρα «αναγκαστική ανοχή» στην πραγματοποίηση των προαναφερθέντων ιδικών της γεωστρατηγικών στοχεύσεων.

9. ΠΡΟΤΑΣΗ: Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΜΕΣΟ-ΓΕΙΑΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΚΥΠΡΟΥ-ΙΣΡΑΗΛ ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Η Γαλλία αναδεικνύεται και πάλιν ως αναζητούσα τον γκωλικό της εαυτό και τον αντίστοιχο πολιτικό χαρακτήρα. Οι ενέργειές της κατά τον μήνα Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους με ιδιαίτερος βαρύνουσα την στρατιωτική της ναυτική παρουσία στην Μεσόγειο, το Αιγαίο και στην ΑΟΖ της Κύπρου σε συνεργασία με δυνάμεις των ΗΠΑ και της Ελλάδος, όπως και η προσφορά οπλισμού πυραυλικών συστημάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία (EXOCET και MISTRAL) αποδεικνύει ότι το Παρίσι επιθυμεί να καλύψει το κενό το οποίο αφήνει η ανορθολογική πολιτική του Λευκού Οίκου, αλλά και ο προϊόν “κλινικός θάνατος” του ΝΑΤΟ υπό την παρούσα Διοίκησή του. Η Εταιρική Σχέση Στρατηγικής Συνεργασίας που υπέγραψε με την Αθήνα και η έμπρακτη θεραπεία της σε κρίσιμες για την Ελλάδα στιγμές δημιουργούν πρότυπα συγκρίσεως μεταξύ συμμαχικών Ναοϊκών δυνάμεων. Άλλωστε ο Πρόεδρος Μακρόν εξέφρασε μετά παρρησίας –σπάνιας για τα διπλωματικά θέσφατα– την σαφή αυτήν άποψή του. Το ΝΑΤΟ αποδεικνύει ότι χρειάζεται έναν σοβαρό αναστοχασμό στα ζητήματα της πολιτικής και αμυντικής συνεργασίας μεταξύ των μελών με σοβαρές ρήτρες επιβολής αυτής της συνεργασίας όταν παρατηρούνται αποκλίσεις. Ένα συλλογικό σύστημα ασφαλείας χάνει το ήμισυ τουλάχιστον της χρησιμότητός του όταν δεν φροντίζει να εξασφαλίζει ασφάλεια και ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ των δομικών στοιχείων τα οποία και αποτελούν τα οργανικά στοιχεία λειτουργίας των εσωτερικών του μηχανισμών. Δεν θα είναι μοιραίως σε θέση να απαντήσει στα είδη των εξωτερικών προκλήσεων για τα οποία δημιουργήθηκε. Θα δημιουργήσει αναποδράστως φυγόκεντρες δυνάμεις οι οποίες θα προκαλέσουν διαλυτικές τάσεις εντροπίας και συστημικής παρακμής. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η δημιουργία κεντρομόλων υποσυστημικών υποσχηματισμών, είναι η λογική ενδιάμεση φάση η οποία θα συγκερα-

τήσει την συνολική εντροπία και θα προκαλέσει την διάθεση για τον αναγκαίο δομικό νατοϊκό αναστοχασμό. Η Γαλλία είναι μια χώρα η οποία προσφέρεται για μια ανάλογη αφυπνιστική πολιτική και ηθική δράση και η γεωγραφική της φύση με τις προβολές ισχύος στον Ατλαντικό και στην Μεσόγειο, συνδυαζόμενες με την πυρηνική της και αεροναυτική της ισχύ, την αναδεικνύουν νομοτελειακώς ως κατάλληλο φορέα για την ανάληψη του ρόλου του “υποσυστημικού συντονιστή/οργανωτή” στο γεωπολιτικό Σύμπλοκο της Μεσογείου. Η ηθική ισχύς της Γαλλίας ως πόλος δημοκρατίας και πιστός θεράπων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο ευρωπαϊκό πλαίσιο συμβάλλει τα μέγιστα στην αύξηση του βαθμού αποδοχής της, ως άξονος παροχής υποσυστημικής ασφαλείας στους “εγγύς εταίρους” της. Το γεγονός ότι ανήκει πλέον στο Στρατιωτικό Σκέλος του ΝΑΤΟ και παρόλα αυτά διατηρεί ανοικτές θύρες στην επικοινωνία της με την Ρωσική Ομοσπονδία συμβάλλει προς την ειρήνη και την ασφάλεια στο εσωτερικό και στις παρυφές του Μεσογειακού Συμπλόκου. Ο Γαλλικός νομικός πολιτισμός και ο αντίστοιχος πολιτικός πολιτισμός παρέχουν εχέγγυα εμπιστοσύνης στους υποσυστημικούς, συνεργαζόμενους με αυτήν, εθνοκρατικούς σχηματισμούς.

Είναι προφανής πλέον η ανάγκη, για την στροφή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής σε πολύπλευρες προοπτικές με Ευρωπαϊκό και Δημοκρατικό προσορισμό. Άρα είναι προφανής η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός Μεσογειακού Στρατηγικού Υποσυστήματος Ενεργειακής Ασφαλείας από πλευράς Ελλάδος-Κύπρου-Ισραήλ με δυνατότητα επεκτάσεως προς την Αίγυπτο και με κεντρικό άξονα την Γαλλική Δημοκρατία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μάζης, Ι. Θ. (2017) «Η γεωπολιτική των ρωσο-αμερικανικών ενεργειακών ανταγωνισμών: Τι συμβαίνει στο υποσύστημα των Βαλκανίων - Ποιες οι προοπτικές της Ελλάδας». *Foreign Affairs - The Hellenic Edition*, τ. 48, Οκτώβριος-Νοέμβριος 2017.
- Μάζης, Ι. Θ. (2006) *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο ελληνικό αμυντικό δόγμα*. Αθήνα, Παπαζήσης.
- Kindleberger, C. P. (1970) *Power and money: The economics of international politics and the politics of international economics*. London: MacMillan.
- Mazis I, Sgouros G. "Cable and pipeline corridors under the legal framework of UNCLOS and the Energy Treaty. Geopolitical considerations at the Eastern Mediterranean Sea". *Regional Science Inquiry*. 2017;IX(1),
- Mazis I, Sgouros G. "Geographical Distribution of Methane Hydrates and International Geopolitics of Energy: Resources in the Eastern Mediterranean". *Civitas Gentium*. 2013;3(1):101-08.
- Mazis I, Sgouros G. "Geopolitics of Energy in the Kastellorizo-Cyprus Middle East Complex, Based on Existing Geophysical and Geological Indications of Hydrocarbon Deposits". *Civitas Gentium*. 2013;3(1):73-99.

Ιστοσελίδες

- Ιωάννου, Κ., Στρατή, Α., Το Δίκαιο της Θάλασσας, Νομική Βιβλιοθήκη, 4 η Έκδοση, 2013
- Barltrop, R. (2019) "Oil and gas in a new Libyan era: Conflict and continuity". The Oxford Institute for Energy Studies, MEP 22.
- "The Oil Reserves of Libya — Discovered, Produced and Yet to Find: From Analysis of the Impact of Recent New Ideas from the Reserve Base". *searchanddiscovery.com*. 2008. [26/1/2020].
- Turkish Petroleum (2020) "*Turkish Petroleum Overseas Ltd. Company (TPOC)*". Διαθέσιμο εις: <http://www.tpao.gov.tr/eng/?tp=m&id=94> [26/1/2020].
- "Tunisia's Islamist Parliament Speaker in Hot Water Over Erdogan Meeting", by Hany Ghoraba, January 28, 2020, <https://www.investigativeproject.org/8277/tunisia-islamist-parliament-speaker-in-hot-water>
- <https://www.tovima.gr/2019/08/14/opinions/to-telos-tou-ellinikou-eksairatismou/>
- <http://www.tovimatisaigialeias.gr/3204-kymata-feygoun-xorika-ydata-aigaiou->

panagiotis-ioakeimidis

<https://slpress.gr/idees/giati-stin-agkyra-agapoyn-ton-kathigiti-ioakeimidi/>

<https://www.energia.gr/article/150840/meleth-iene-me-thema-thn-promhtheia-fysikoy-aerioy-sth-na-eyroph-kai-o-vasikos-rolos-toy-Ing->

Philenews (2017) Ι. Μάζης: Δημιουργούνται ιστορικές ευκαιρίες για Κύπρο – Ελλάδα. *Συνέντευξη Ιωάννη Θ. Μάζη στις 10 Απριλίου 2017*. Διαθέσιμο στο: <http://www.philenews.com/eidiseis/politiki/article/386052/i-mazis-dimioyrgyntai-istorikes-efkairies-ga-kypro-ellada> [4/1/2020]

<https://www.tanea.gr/2018/07/13/opinions/o-gallo-israilinos-gewstratigikos-rolos-kai-i-ellada/>

<https://www.in.gr/2019/08/26/politics/stratigiki-diasiasi-tis-stratitotikis-synergias-elladas-gallias/>

<https://www.kathimerini.gr/1061576/article/epikairothta/ellada/ekdidetai-sth-gallia-omr-bitcoin>

<https://sputniknews.gr/politiki/202002016114179-mazis-sto-Sputnik-atyhis-kinisi-tis-elladas-i-paradosi-tou-vinik/>

Μάζης, Ι. Θ. (15/08/2019), <https://www.in.gr/2019/08/15/politics/diplomatia/mazis-ellinogalliki-filia-kai-ellinikoi-eksoplismoi/>

<https://www.in.gr/2019/08/26/politics/stratigiki-diasiasi-tis-stratitotikis-synergias-elladas-gallias/>

<https://www.in.gr/2019/08/30/apopsi/galliko-diastimiko-programma-kai-symmetoxi-tis-elladas/>

Petroleum Economist (2019) “*Libya’s oil fields fall into Haftar’s hands*”. Διαθέσιμο εις: <https://www.petroleum-economist.com/articles/politics-economics/middle-east/2019/libyas-oil-fields-fall-into-haftars-hands> [26/1/2020].

Alwasat Libya (2016) “*Oil and gas facilities of Libya*”. Διαθέσιμο εις: <https://twitter.com/alwasatengnews/status/776484707894722560/photo/1> [26/1/2020]

Eni (2020) “*Eni’s activities in Libya*”. Διαθέσιμο εις: https://www.eni.com/enipedia/en_IT/international-presence/africa/enis-activities-in-libya.page [26/1/2020].

Wintershall Dea (2020) “*Libya: Challenging conditions*”. Διαθέσιμο εις: <https://wintershalldea.com/en/where-we-are/libya> [26/1/2020]

Eni (2020) “*Eni’s activities in Libya*”. Διαθέσιμο εις: https://www.eni.com/enipedia/en_IT/international-presence/africa/enis-activities-in-libya.page [26/1/2020]

Total (2019) “*Libya: Agreement between NOC and Total endorsing the Group’s entry into the Waha concessions*”. Διαθέσιμο εις: <https://www.total.com/en/media/news/press-releases/libya-agreement-between-noc-and-total-endorsing-groups-entry-waha-concessions> [26/1/2020]

<https://www.globalmbwatch.com/rachid-ghannouchi/>

<https://www.cnn.gr/news/kosmos/story/203236/meta-tin-tynsia-i-algeria-anazitisi-symmaxon-apo-erntogan-saratz-gia-to-livyko>

<https://www.webmanagercenter.com/2020/01/16/443594/les-deputes-denoncent->

cette-visite-de-trop-de-ghannouchi-en-turquie/
<https://www.enikos.gr/society/698575/askisi-elladas-ipa-gallias-kodikos-megas-alexandros>
<https://www.jeunefrique.com/887103/politique/libye-la-production-de-brut-chute-de-75-en-raison-du-blocage-des-terminaux-petroliers/>
Petroleum Economist (2019) “*Libya’s oil fields fall into Haftar’s hands*”. Διαθέσιμο εις <https://www.petroleum-economist.com/articles/politics-economics/middle-east/2019/libyas-oil-fields-fall-into-haftars-hands> [26/1/2020]
<https://www.iefimerida.gr/kosmos/exelixeis-aifnidiastiki-episkepsi-erntogan-stin-tynisia>
<https://www.cnn.gr/news/politiki/story/204056/steit-ntipartment-proklitiko-kai-antiparagogiko-to-mnimonio-toyrkias-livyis>
https://fr.thepochtimes.com/___trashed-12467-732662.html
<https://fr.euronews.com/2019/12/23/le-gazoduc-nord-stream-2-au-coeur-des-tensions-entre-washington-et-moscou>

Τελετή

(A /74/634, Distr.: General, 27 December 2019, Seventy-fourth session, Agenda item 74 (a) Oceans and the law of the sea: oceans and the law of the sea, Letter dated 26 December 2019 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Libya to the United Nations addressed to the Secretary-General).
“Declarations recognizing the jurisdiction of the Court as compulsory”, <https://www.icj-cij.org/en/declarations/gr>, Greece, 14 January 2015, (Signed) Evangelos Venizelos).
Nicaragua v. Colombia, ICJ Reports 2012.

